

De Moeial

Studententijdschrift van de Vrije Universiteit Brussel in samenwerking met BSG, Studiekring Vrij Onderzoek en Dienst Kultuur

STANDPUNTEN VAN DE STUDENTEN AAN DE VRIJE UNIVERSITEIT BRUSSEL INZAKE DE BOLOGNA VERKLARING

Na een grondige studie van het Bologna-dossier en de opmerkingen die geformuleerd werden door de Raad Van Beheer, vinden de studenten het noodzakelijk hun eigen opmerkingen omtrent deze dossiers kenbaar te maken aan de RVB van de Vrije Universiteit Brussel.

Bij het formuleren van onze kritische opmerkingen werd gebruik gemaakt van het standpunt geformuleerd door de Raad Van Beheer van de VUB over het "Memorandum over het Hoger Onderwijs in de Europese Gemeenschappen" ('92). De standpunten die hier door de VUB werden ingenomen zijn naar onze mening nog steeds actueel.

In de eerste plaats gaf de RVB aan, zich niet te kunnen neerleggen bij een document waarvan de geest zich richtte de doelstellingen van en de on-

derlinge verhoudingen tussen de instellingen van hoger onderwijs in de Europese Gemeenschap, economisch te kaderen. De studenten vinden dat dit standpunt nog steeds opgaat in het kader van de Bologna verklaring.

De studenten geven te kennen dat de VUB, als vrijzinnige universiteit, met een uitgesproken humanistisch ideaal, bepaalde basisprincipes in acht moet nemen.

Een discussie over een Europese samenwerking kan pas worden aangevat indien volgende principes gevestigd worden:

Democratisering van het onderwijs

Het onderwijsbeleid moet gericht zijn op algemene maatschappelijke vorming, alsook het verlagen van socio-

culturele drempels, door het aanbieden van voldoende materiële, financiële en sociale voorzieningen, om het onderwijs toegankelijk te maken voor alle geledingen van de samenleving.

Academische Vrijheid

Wetenschappelijk onderzoek dient op een zo autonoom mogelijke basis te worden verwezenlijkt. Dit impliceert dat de materiële voorzieningen voor wetenschappelijk onderzoek aangeboden moeten worden door middel van een openbare financiering. Samenwerking met de economische wereld

kan enkel geschieden in functie van maatschappelijke noden, maar mag geenszins leiden tot een economisering van het universitaire beleid.

Specificiteit / Eigenheid

Een universiteit wordt gefundeerd door een historische en culturele traditie. Elke instelling tracht dan ook haar studenten een zo breed mogelijke vorming te bieden vanuit een bepaalde wereldbeschouwing gesteund op een zo breed mogelijke historiek.

De studenten stellen dat in de geest van de traditie van onze alma mater de grondslag van de Bologna-verklaring krachtig en ondubbelzinnig verworpen moet worden.

(lees verder op p 2)

streeks verkozenen, komen er vier uit deze lijst. De laatste keer dat de meerderheid van de lijst *De Lijst* (de tweede lijst, naast *Student!*) gebroken werd, viel volgens de overlevering samen met andere vreemde natuurverschijnselen, zoals de uitbarsting van de Vesuvius.

Vervolgens mag de SoR nog twee leden van de Raad Van Bestuur (RVB) coöpteren. Net als in het verleden werden dit twee studenten-vertegenwoordigers en aangezien *Student!* niet is opgekomen voor de RVB, kwamen zij uit *De Lijst*. Na wat rekenen blijkt dat er dus vier vertegenwoordigers van elke lijst in de nieuwe SoR zetelen. Ook de nieuwe voorzitter en ondervoorzitter zijn tijdens de voorbije SoR gekozen. Els Ampe, vorig academiëjaar onder-voorzitter en hoegbeeld van *De Lijst*, werd voorzitter. Nick Deschacht (*Student!*) is ondervoorzitter. Aan een slechte communicatie zullen eventuele problemen tussen beide *Oostendse ploeten* alvast niet liggen. Enfin, dat mogen we toch hopen.

Na wat seksistische moppen van de directeur-generaal over het vrouwelijke voorzitterschap (en zeg nu weer niet dat we aan het fantaseren zijn hé!), kon de nieuwe SoR dan haar eerste bestuurlijke taak uitvoeren: het oprichten van de Commissies.

In deze commissies worden bepaalde dossiers (die uiteraard kaderen in het thema van de commissie) doorgelicht en adviezen geformuleerd waarover later in de

INHOUD

pagina 2
Edito - Bologna

pagina 3
Liever geen Bologna

pagina 4
Bologna en VLIR

pagina 5, 6, 7
Het kan met Van Camp

pagina 8, 9
Fotoreportage SoR

pagina 10
Jos Geysels - Open brieven

pagina 11, 12
Wagners Tristan und Isolde

pagina 13
Jazz & Motta

pagina 14
Columns

pagina 15
Kultuurkrant

pagina 16
Achterflap

Editoriaal

Een dag uit het leven van de sociale raad

Eindelijk is het dan zover. Er lijkt wat beterschap op komst in de Sociale Raad (SoR) (een van de "bestuursorganen" van de VUB, waarin de studentengemeenschap via studenten-vertegenwoordigers een stem heeft). Op donderdag 18 januari werd de nieuwe SoR, waarvoor de VUB-studenten in november een stem hebben uitgebracht, geïnstalleerd.

Op diezelfde donderdag, enkele uren voor deze installatie-SoR, verspreidde de voorzitter van de oude SoR (maar op dat moment nog steeds voorzitter) in het restaurant eigenhandig een geschreven reactie op de open brief "Wij willen een ander beleid" die de ABVV twee maanden tevoren had uitgedeeld, ten tijde van de verkiezingen aan de VUB. (In de vorige *De Moeial*, 18^e jg, nr.2, werd op de brief van ABVV uitgebreid ingegaan, o.a. in een inter-

view met Jo Coulier en Myriam Stoffen)

De reactie, in naam van de SoR, op de eerste open brief zou volgens afspraak (met de SoR) uitgedeeld worden in de laatste week voor de kerstvakantie, maar sierde nu pas, twee maanden post facto, de tafels van het restaurant. Dat deze brief op de dag van de installatie van de nieuwe SoR uitgedeeld wordt, kan nauwelijks toeval zijn. Het is bijzonder unfair tegenover de nieuwe SoR-ploeg, dat dit geschrift nu verdeeld werd. De kans dat deze brief goedgekeurd zou worden in de nieuwe SoR, is immers miniem (of zijn we nu te goedgegelovig?). De verkozenen van *Student!* reageren in onze kolommen alvast op de brief en distancieren zich ervan, net als Jo Coulier, vakbondsafgevaardigde van ABVV (zie verder).

Wij kunnen niet anders dan toejuichen dat de SoR eindelijk werk heeft gemaakt van de communicatie met haar achterban, de studentengemeenschap, iets wat zij de voorbije jaren steeds heel plichtsbewust verzuimd heeft, ware het niet dat het hiervoor (in de laatste uren van haar bestaan) een beetje laat is! Alvast goed geprobeerd.

Zoals ook al in de vorige *Moeial* te lezen was, zijn er enkele opvallende verschillen tussen de Sociale Raden van de voorbije jaren en de huidige SoR.

Het meest in het oog springt de sterke aanwezigheid van vertegenwoordigers van de lijst *Student!*. Van de zes recht-

De faculteiten hebben zich hierover al uitgesproken: de faculteit Toegepaste Wetenschappen is simpelweg tegen, de andere faculteiten zeggen "ja, maar..."

De Raad van Bestuur heeft zich intussen achter de Bolognaverklaring geschaard en passeerde zo de door de studenten ingenomen standpunten betreffende de verklaring. Deze standpunten werden kracht bijgezet met een "betogings-receptie" in de hal van gebouw M, voor de aanvang van de RvB-vergadering's. 70 studenten gaven daar met hun aanwezigheid een duidelijk signaal. 's Anderendaags (en dat verklaart natuurlijk veel) moest de VUB met een algemeen standpunt naar de VLIR stappen.

Het is dan ook bijzonder vreemd dat onze rector Van Camp zich, nog voordat er een algemeen standpunt door de VUB (dus: RvB) werd ingenomen, erg positief heeft uitgesproken over de intentieverklaring van Bologna, niet alleen in een artikel in *De Morgen*, maar ook in een recent interview met *De Moeial* (zie p. 5, 6, 7).

Terug naar de SoR: op de receptie na deze eerste nieuwe SoR mochten we tenslotte nog genieten van een erg betekenisvolle en veelgelaagde toespraak van de ex-SoR-voorzitter, Geri Eeraerts. Naast correcte volzinnen en dure woorden, vielen ons vooral zijn twijfels op omtrent het blijven subsidiëren van "die studentenpublicatie die alleen maar verkeerde informatie verspreidt". Even dachten we dat het over ons klein broetje aan de VUB ging, maar er werd ons al snel duidelijk gemaakt dat het over *De Moeial* ging. Jawel, uw geliefde tijdschrift!

Dit verdient toch een (kort) wederwoord. Bij deze dan: lees misschien ook eens andere artikels van de Fabeltjeskrant (waar trouwens meer waarheid in staat dan menig cynicus durft te vermoeden), en dan zal blijken dat wij helemaal geen feiten verzinnen, noch informatie vervalsen. Om een beetje te helpen hebben we in deze Moeial alvast geen Fabeltjeskrant geplaatst.

Dit neemt niet weg dat wij de frustraties van de ex-voorzitter (en anderen) maar al te goed begrijpen. Ik vind het ook niet leuk als mijn zusje mij op valsspelen betrapt tijdens een potje monopolie. Laat staan dat ze dit mijn moeder vertelt.

Veel leesplezier.

De redactie

(vervolg van p 1)

Wij vatten onze kritieken als volgt samen:

1) De Bologna verklaring wordt ons inziens louter ingegeven door economische doelstellingen. Wetenschappelijk onderzoek en universitair onderwijs zal in de geest gereduceerd worden tot een aanhangsel van het economisch bestel, en wordt zo niet meer beschouwd als een middel tot maatschappelijke en individuele ontplooiing. In de visie van de Europese RectorenCommissie staat letterlijk "...a clearly defined common goal: to create a European space for higher education in order to enhance the employability of citizens and to increase the international competitiveness of European higher

education". De term 'kwaliteit' die de Verklaring hanteert, wordt in onze ogen gelijkgesteld aan 'economisch rendement'.

2) De verklaring houdt in geen enkel opzicht rekening met de historische wortels van de verschillende onderwijsinstellingen. Een uniformisering van het onderwijs op Europees niveau, zal ons inziens resulteren in het aanbieden van louter arbeidsgerichte opleidingen. In het ERC wordt ook gesteld dat "...the introduction of undergraduate and postgraduate levels in all countries, with first degrees no shorter than 3 years and relevant to the labour market: " Het afwezig zijn van een wezenlijke invloed van wijsgerige en culturele diversiteit (bv. Vrij Onderzoek, taal,...) zal leiden tot een vervlakking van de

universitaire vorming.

3) Alhoewel de Verklaring zich beroept op een verdere uitbreiding van Europa, zal deze uniformisering volgens ons niet leiden tot een betere samenwerking tussen de Europese onderwijsinstellingen. Relaties met andere landen worden immers beperkt tot een zuiver economisch potentieel. Het hervormen van onze universitaire gemeenschap tot een onderwijsmarkt zal eerder aanleiding geven tot een concurrentiële houding en dus geen wederzijdse erkenning bevorderen. In het ERC-rapport staat ook over de Bologna-verklaring "...one more reason for moving in the direction of a coherent structure European system and implicitly invites European institutions to compete more resolutely than in the past for students, influence, prestige, and

money in the worldwide competition of universities".

Discussiëren over de toekomst van het hoger onderwijs in Europees perspectief kan, maar niet op basis van de voorliggende Bologna Verklaring. Wij vragen dan ook aan de Raad Van Beheer, rekening houdend met de grondbeginselen van humanistisch onderwijs in de ruime zin en van deze vrijzinnige universiteit in het bijzonder zich niet achter deze verklaring te scharen.

De studenten van de Vrije Universiteit Brussel
26 januari 2001

Bologna

Raad van Beheer passeert standpunt studenten over Bologna-verklaring

Situatieschets na de Raad van Beheer op 30/01/2000

Gesmeerd, Gepasseerd en Gekeld. De Verdeel en Heersstrategie heeft weer toegeslagen...

Een gemoedelijke sfeer voor de aanvang van de Raad van Beheer. Een ingehouden spanning, de receptie georganiseerd tegen de Bologna verklaring had de bedoeling om de Universitaire Gemeenschap wakker te schudden en de studenten vertegenwoordiger een hart onder de riem te geven. De Raad van Beheer draaide dan ook rond de goedkeuring van de Bologna verklaring en het standpunt dat de VUB gaat aannemen t.o.v. de Bologna-verklaring waarmee zij naar de VLIR gaat (Vlaamse Interuniversitaire Raad). Terwijl u verder in *De Moeial* zal lezen waarom Bologna niet aanvaard kan worden, was dit het cruciale moment om als VUB-studentengemeenschap naar vort te treden. Bij monde van de studenten verkozen in de Raad van Beheer en SoR voorzitter Els Ampe gaf Els voor de aanvang een duidelijke boodschap mee dat over hervorming in het hoger onderwijs kon gepraat worden maar niet aan de hand van de Bologna-verklaring. De SoR is niet de enigste speler op het veld van

de actie. Het BSG aanwezig bij monde van BSG-voorzitter Karen Pisan en verschillende andere kringen ondersteunde mee de receptie.

In een gesprek met *De Moeial* verklaarde ze onduidelijk het niet van het BSG tegen de Bologna-verklaring. Op het laatste moment van het BSG had ze de kringen opgeroepen om ook buiten hun habitat van cantus, TD en film te treden. Het word volgens haar dan ook tijd om in actie te schieten samen met alle andere kringen tegen de Bologna verklaring.

Een brug te ver?

Op de raad werd ongeveer één uur over de Bologna verklaring gediscussieerd, alle mensen moeten natuurlijk hun zegje doen. De eensgezindheid in de vergadering bleek niet aanwezig te

zijn. De decanen van de verschillende faculteiten hadden niet allen dezelfde mening over de voorliggende tekst die

tische timing die niet beter gekozen kon worden. Niet bevestigde bronnen vermelden dat de tekst die voorlag reeds bij de VLIR aanwezig was. Als de Raad van Beheer de tekst kelderde zou de Rector een mooi figuur geslagen hebben. Door de discussie heen zijn voorstellen tot stemming over het al dan niet goedkeuren van de tekst, op voorstel van enkele decanen, afgeweerd door de Voorzitter en de Rector. Naast de studenten waren er nog andere duidelijke tegenstanders o.a. Clarys, Vilrocx en Lemonne. Decaan Wastiels van de toegepaste weten-

schappen heeft het uitdrukkelijke nee van zijn faculteit slechts zeer zwakjes verdedigd. Gepakt door de snelheid van de discussie en afronding, hadden de studenten zelf geen stemming aangevraagd. Gezien het niet tot een stemming kwam, werd dan ook een 'unanieme' goedkeuring gegeven aan de voorgelegde tekst. Na de vergadering hadden de Studenten duidelijk het gevoel dat ze genegeerd werden, ook al werd er wel degelijk gediscussieerd. De Rector zal 'hopelijk' de standpunten en kritieken van de studenten verdedigen in de VLIR. De Vice-Rector benadrukte na de vergadering wel dat het standpunt ingenomen door de VUB één van de sterkste was, momenteel aanwezig in de VLIR. Men vraagt zich af wat die andere universiteiten - Leuven uitgezonderd natuurlijk - daar überhaupt zitten te doen. De standpunten die door de studenten werden ingenomen zijn in een persbericht gegoten in de meest ochtendlijke uren na de Raad van Beheer. Zo wordt de Rector ook nog eens 's morgens begroet met een stevig nieuwsbericht.

Vincere Tenebras, niet waar?

De redactie

De kersverse Sor-ploeg tijdens de openingsreceptie (u miste iets!)

Most people would sooner die than think; in fact they do so.

(Bertrand Russell)

I never let my schooling interfere with my education.

(Mark Twain)

People demand freedom of speech to make up for the freedom of thought which they avoid.

(Sören Kierkegaard)

Studiekring Vrij Onderzoek

"Liever geen Bologna op ons bord"

Op woensdag 24 januari verenigden studenten zich die geïnteresseerd en/of bezorgd waren over de toekomst van het onderwijs. Dit initiatief van de studenten van de Sociale Raad stond in het kader van de 'open vergaderingen' die de studenten-vertegenwoordigers willen organiseren met als bedoeling een discussie op gang te brengen omtrent een aantal thema's. Het Europees initiatief om een grondige hervorming door te voeren in ons onderwijs, de Bologna-verklaring, was een eerste aanleiding om zo'n open discussievergadering te organiseren.

Een dertigtal aanwezigen waren getuige van de uiteenzettingen van Stijn Peeters, lid van de Vereniging voor Vlaamse Studenten (VVS), Karin Verelst, voormalig ondervoorzitter van VVS en Ruben Ramboer, die zijn eindverhandeling over de toekomst van het universitair onderwijs schreef.

Moderator Pieter Dehon gaf als eerste het woord aan Stijn Peeters, die de inhoud van de Bologna-verklaring trachtte te schetsen.

"Het is een actieprogramma, ondertekend door 29 landen, met als doel een Europese ruimte te creëren voor hoger onderwijs. De bedoeling is dat diploma's in Europa vergelijkbaar zullen zijn. Een 2-cycli systeem, waarbij het eerste diploma binnen drie jaar moet worden behaald en de mogelijkheid bestaat om in de tweede cyclus een Master-diploma te behalen, zal worden ingevoerd. Na de eerste cyclus moet men klaar zijn om tot de arbeidsmarkt toe te treden. Voorts is het de bedoeling om een credietstelsel in te voeren, waarbij de mogelijkheid bestaat om aan verschillende universiteiten vakken te volgen. Elk vak komt overeen met een aantal studiepunten. Andere belangrijke punten in de Bologna-verklaring die prioritair zijn: mobiliteit van studenten en profielen tussen universiteiten en een gegarandeerde kwaliteit van het hoger onderwijs binnen Europa. Tot 2010 heeft men als nationale staat de tijd om de principes van Bologna in te voeren in het hoger onderwijs."

Vervolgens werd door Karin Verelst een historische schets gegeven van de onderwijshervorming vanaf de Tweede Wereldoorlog. "In 1949 werd beslist om een struc-

tuur uit te bouwen voor het universitair onderwijs bestaande uit een 2-cycli systeem met kandidatuur en licentie. Na de vervolmaking van de studie werden deze wettelijke diploma's door de staat erkend. Een belangrijk gegeven was dat de universiteiten onafhankelijk waren, dat men als instelling mocht kiezen welke richtingen werden ingevoerd.

In de zestiger jaren ontstond de beweging voor de democratisering van het onderwijs en was er tegelijkertijd, door de expansie van de industriële wereld, een grotere vraag naar universitair geschoelde arbeidskrachten. Gevolg was een stijging van het aantal universiteitsstudenten. In 1965 wordt een commissie opgericht 'uit hoofde van het nationaal belang'. Deze heeft vijf jaar de tijd om op objectieve gronden te zorgen voor de financiering van het onderwijs. Dit leidt tot de financieringswet van 1971. Vertrekpunt is dat moet tegemoet gekomen worden aan de reële noden van de universiteit. Per schijf van 45 studenten stijgt de financiering lineair. Deze financiering kent echter een limiet, wanneer men als unie een bepaald aantal studenten heeft bereikt. De filosofie hierachter was dat de kleine instellingen moeten de kans krijgen te overleven, zodat de grote universiteiten niet met alle gelden gaan lopen.

Eind jaren '80 waren de eerste stemmen hoorbaar voor besparingen op vlak van onderwijs in het algemeen, officieel omdat de overheidsuitgaven tijdens de jaren '70 de pan uitzetten. Dit leidde tot het Coens-decreet. Alle universiteiten moesten ongeveer dezelfde richtingen aanbieden en elke studierichting die niet over een minimum aantal studenten beschikt, moet afgeschaft worden. Men wenste dus af te stappen van 'volledige universiteiten' naar universiteiten die gespecialiseerd zijn in een aantal richtingen. Opmerkelijk is wel dat - in tegenstelling tot de commissie 'uit hoofde van het algemeen belang van '65 - een kleine groep juristen en financiële experts het Coens decreet opstelden. Het Coens decreet werd voor een groot deel ingevoerd.

Daarna kwamen de onderwijsplannen van ex-rector van de KUL Dillemans in de actualiteit. Hij stelde vast dat de rationalisering van het onderwijs niet werkte. Vooral omdat universiteiten

weigerden richtingen af te schaffen, ook al betaalde de staat hier niet langer voor.

De Minister van onderwijs eind jaren '90, Luc Vandenbossche, slaagde erin om een decreet (decreet X) in te voeren dat het recht geeft aan het parlement te bepalen welke instellingen als universiteit worden erkend. Dit is in strijd met het grondwetsartikel dat vrijheid van onderwijs garandeert. De huidige Minister van Onderwijs, Vanderpoorten, verklaarde in haar beleidsnota akkoord te gaan met de invoering van de Bologna-verklaring. Ook dit is in strijd met het principe van 'vrijheid van onderwijs', aangezien deze verklaring strijdig is met dit principe.

Vandaag ligt de Bologna-verklaring voor. Aan deze verklaring ging de Sorbonne-verklaring vooraf. Volgens deze verklaring moet een Europese onderwijsruimte gecreëerd worden, waarbij een Bachelor en een Mastersysteem en een credietstelsel zal worden ingevoerd.

Het idee van de creatie van een Europese onderwijsruimte vloeit voort uit een strijd tussen zij die zeggen 'dat de Europese hegemonie moet worden gehandhaafd'. Daarom moet onderwijs gezien worden als een economisch product om in concurrentie te kunnen treden met de VS en Japan. En anderszits diegenen die denken dat 'Europa onder druk wordt gezet door de VS om de liberalisering van het onderwijs door te voeren, daarom moeten we zorgen dat we één geheel vormen en ons afschermen tegen deze grootmacht'.

Als besluit stipte Karin nog aan dat een volgende stap waarschijnlijk de invoering van het Engels zal zijn als 'docentaal'. Waarbij ze haar betoog beëindigde met de woorden 'Geen taal, geen vrijheid'."

Na de overweldigende uiteenzetting van Karin was het aan Ruben om een aantal kritieken op de Bologna-verklaring te formuleren.

"Het uitgangspunt van de Bologna-verklaring is: 'we leven in een kennismaatschappij. Er zijn kwalificatietekorten. Deze zijn de oorzaak van werkloosheid. Het onderwijs moet dus hervormd worden met als voornaamste beleidslijnen: levenslang leren, autonomie, mobiliteit en kwaliteit."

Reeds sedert de 19 de eeuw wordt gezegd dat men in een kennismaatschappij leeft en dat men hoge kwalificaties nodig heeft. Dit leidt echter tot een elitisering van de maatschappij. Het is slechts een kleine minderheid die voldoende gekwalificeerd is, de basis blijft echter laaggekwalificeerde jobs uitoefenen. Hogere kwalificaties zijn dus geen oplossing voor het werkloosheidsprobleem. Het wentelt de verantwoordelijkheid van de werkloosheid wel af op het individu.

Autonomie

De bedoeling is dat de universiteiten op termijn zullen instaan voor hun eigen beheer. Ze zullen zelf aan middelen moeten geraken door de samenwerking met bedrijven (onderzoek afstemmen op bedrijfswereld) of via de studenten (verhoging inschrijvingsgelden).

Levenslang Leren en afstands-onderwijs

Het uitgangspunt is dat men evolueert naar een onderwijsmarkt. Levenslang leren en afstands-onderwijs moet aangemoedigd worden in functie van de arbeidsmarkt.

Kwaliteit

In de Bologna-verklaring spreekt men voortdurend over 'kwaliteit', hoewel dit nooit gedefinieerd wordt. Dit is een sloganesk middel om concentratie te verantwoorden.

Mobiliteit

Dit kadert in de vrijmaking van het personeel (cfr. Afschaffing vaste benoemingen).

Bovendien wordt als een bijkomende reden voor hervorming aangehaald dat onderwijs te duur is geworden. In absolute termen is er een stijging waar-

neembaar, dit komt door de stijging van het aantal studenten. Per hoofd is er echter geen stijging merkbaar.

De bedoeling is om de vaste benoemingen van academici af te schaffen zodat men over 'flexibele werknemers' beschikt en studierichtingen gemakkelijk kunnen afgeschaft worden."

Verder werden door Ruben een aantal gevaren geformuleerd die verbonden zijn aan de Bologna-verklaring.

"Ten eerste: de onafhankelijkheid van de wetenschap komt in het gedrang (band met bedrijfswereld).

Ten tweede: het gevaar bestaat dat een Bachelor evenwaardig aan een hogeschool diploma zal worden beschouwd, wat leidt tot concurrentie op de arbeidsmarkt en wat tot verhoogde werkloosheid kan leiden. Bijkomend gevaar is dat een licentie zal worden gezien als een Bachelor, waardoor een universitaire opleiding niet langer een algemene academische vorming zal zijn, maar een specialisatie-opleiding ter voorbereiding op de arbeidsmarkt."

Tot slot werden nog een aantal zaken opgemerkt, hetzij door de sprekers, hetzij door de zaal. Deze kunnen samengevat worden in volgende punten:

"Ten eerste dat vrij verkeer van personen ook mogelijk is zonder harmonisering, zonder dat het uitgangspunt efficiëntie is. Ten tweede dat in de grondwet staat dat elke ingreep die het onderwijslandschap grondig wijzigt door het parlement moet bekrachtigd worden. En ten derde dat een universiteit een gemeenschap is en geen markt."

Op basis van deze 'open vergadering' kwamen de studenten-vertegenwoordigers in samenspraak met het BSG tot volgend gemeenschappelijk standpunt, die zal worden voorgelegd aan de Raad van Bestuur van 30 januari. Voorafgegaan door een 'Receptie tegen Bologna', georganiseerd door het BSG, studiekring Vrij Onderzoek en het Bureau der Studentenvertegenwoordigers (BSV).

In naam van de studenten van de Sociale Raad,
Pieter Blomme

6/2 Elisabeth van Cie De Koe: middagvoorstelling in het PSK: 100BEF (11u50 KK)

7/2 Beautiful Red Dress in Aula Q: 250BEF of gratis met CWB (20u30 Qa)

14/2 overzichtstentoonstelling Roberto Matta in het stadhuis van Brussel: 150BEF (16u KK)

5-9/3 Artis Brusselweek (in samenwerking met de Vlaamse Gemeenschap en Dienst Cultuur): foto-tentoonstelling + verschillende activiteiten rond Brussel verspreid over de VUBcampus: gratis

5/3 kortfilms over Brussel in het Kultuurkaffee: gratis

6/3 stadswandeling in Quartier Latin: gratis

7/3 Brusselavond in het Kultuurkaffee: gratis

ARTIS + LWK + Studiekring Vrij Onderzoek + UPV + Dienst Cultuur:

28/3 proza- en poëzie-avond in het Kultuurkaffee

ARTIS + FORSTIS:
23-25/2: citytrip Parijs: 3000 BEF

Quartier Latin + Student in Brussel (Nederlandstalige Brusselse hogescholen en universiteiten):

14/3 Dag van de Student

Vele kringen (op initiatief van het Kultuurforum)

12/3 Night of the promcantus

Al onze activiteiten staan open voor iedereen. Inschrijven kan aan stand in cafetaria van 15 tot 26 januari en van 5 tot 7 maart. Meer informatie in de Artiscultuur of op verzoek via artiscultuur@yahoo.com.

Bologna

STANDPUNT VUB-STUDENTEN OVER VLIR-TEKST VAN 22.10.00 INZAKE BOLOGNAVERKLARING

Op 31 januari 2001 bepaalt de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR) haar standpunt m.b.t. de "Bologna-verklaring", een intentieverklaring van de Europese Onderwijsministers (onder druk van de Europese grootindustrie) die de "harmonisering" van het Europese Hoger Onderwijs beoogt. De VUB-studenten zijn hierover zeer bezorgd. Het (hoger) onderwijs werd niet voor niets buiten de Europese (op economische principes gebaseerde) Verdragen gehouden: het is immers mede bepalend voor de culturele en sociale eigenheid van de verschillende Lidstaten. Een *gelijkschakeling* op economische gronden is niet alleen een aanslag op de soevereine rechten van elk land om zijn onderwijs vrij in te richten, maar impliceert op middellange termijn ook de verdwijning van juist die verscheidenheid aan tradities die Europa gemaakt hebben tot wat het in positieve zin is. **De transformatie van onze Onderwijsgemeenschap tot een ongenadige onderwijsmarkt** kan slechts de belangen van ondemocratische en anti-emancipatorische krachten dienen. De particuliere belangen van zichzelf "excellent" achtende Universitaire instellingen in het Vlaamse landsgedeelte zijn geen geldig excuus om deze aanslag op ons, na honderd jaar strijd verworven, open en democratisch onderwijskundig erfgoed te rechtvaardigen. Tot onze verbijstering blijken sommigen aan onze eigen Vrije Universiteit bereid in deze logica mee te stappen. De ware "spirit" van onze Alma Mater indachtig verklaren wij, dat wij bereid zijn tot het uiterste te gaan om deze funeste stroom te keren.

Standpunt der VUB-studenten over "Bologna"

Vandaag 31 januari komt de VLIR (Vlaamse Interuniversitaire Raad) bijeen om advies uit te brengen over de "Bologna-verklaring". Deze Verklaring beoogt de gelijkgeschakeling van de Hoger Onderwijsstructuren (speciaal de Universiteiten) in de Lidstaten op basis van het Angelsaksisch model, met als bedoeling de uitbouw van een "Europees Hoger Onderwijsmarkt". Bedoeling is "Europa" klaar te stomen voor de concurrentiestrijd tussen de Verenigde Staten, Europa en Japan. Het standpunt van de VUB-studenten is evenwel dat Onderwijs buiten de louter economische imperatieven van de Markt moet gehouden worden (zoals tot nu toe erkend door de verschillende Europese Verdragen, van Rome tot Maastricht), aangezien anders zowel de democratische, emancipatorische en academische grondslag van dit Onderwijs (en Onderzoek) uitgeleverd zouden worden aan de belangen van de Europese grootindustrie (meer bepaald de European Round Table of Industrialists - ERT).

Na een grondige studie van het Bologna-dossier: Bologna Magna Charta 1988, de Sorbonneverklaring, de Bologna-verklaring ondertekend door toenmalig minister van onderwijs Van Den Bossche, het rapport van de Europese Rectoren Commissie (ERC), gelieerd aan de ERT, de reactie van het European Student Information Bureau - ESIB, en de VLIR-tekst rond de Bologna-verklaring van 22.10.00, en de in de achtergrond gebleven voorbereidende documenten, besluiten de VUB-studenten het volgende:

In de eerste plaats geven wij te kennen dat wij ons niet kunnen neerleggen bij een document waarvan de geest zich er enkel toe richt de doelstellingen van en de onderlinge verhoudingen tussen de instellingen van Hoger Onderwijs in de gemeenschap, economisch te kaderen. Een economisch uitgangspunt is slechts een onderdeel van het geheel aan maatschappelijke belangen, waarmee, bij de hervorming van het hoger onderwijs, kan rekening gehouden worden. Dit mag evenwel noch de maatschappelijke, noch de emancipatorische roeping van het Onderwijs in het gedrang brengen.

Een discussie over een Europese samenwerking kan pas worden aangevat indien volgende principes gevrijwaard worden:

Democratisering van het onderwijs

Het onderwijsbeleid moet gericht zijn op algemene maatschappelijke vorming, toegankelijk voor eenieder, zonder onderscheid van ras, persoon, of sociaal-economische achtergrond. Het verhinderen van financiële drempels om een zo hoog mogelijk opleidingsniveau van de gehele maatschappij te garanderen is dan niet enkel een maatschappelijke plicht; de Belgische Staat heeft zich hiertoe ook verdragsrechtelijk verbonden door de ondertekening van het "Sociaal Charter" bij de Verklaring voor de Rechten van de Mens (1966), geratificeerd in 1983 door het Belgisch Parlement. Arresten van De Raad van State hebben reeds ondubbelzinnig aange- toond dat deze ratificering ook juridische consequenties heeft ("Het Hoger Onderwijs streeft de kosteloosheid na"). En dit kan slechts

door het aanbieden van voldoende materiële, financiële en sociale voorzieningen, om het onderwijs toegankelijk te maken voor alle geledingen van de samenleving. De Bologna-verklaring, met haar zuiver economische imperatieven, past niet in deze visie.

Academische vrijheid

Wetenschappelijk onderzoek dient op een zo zelfstandig mogelijke basis te worden verwezenlijkt. Dit impliceert dat de materiële voorzieningen voor wetenschappelijk onderzoek aangeboden moeten worden door middel van een openbare financiering. Samenwerking met de economische wereld kan enkel geschieden in functie van maatschappelijke noden, maar mag geenszins leiden tot het manipuleren van het universitaire beleid door het bedrijfsleven. Vrij Onderzoek in de ware zin van het woord kan maar

"WAT EEN ADEMBENEMEND UITZICHT! MIJMERDE KIT, HIER MOET GENOEG PARKEERRUIMTE ZIJN VOOR ZEKER 800.000 VOERTUIGEN."

grondslag van de Europese culturele verscheidenheid. Deze historisch en cultureel bepaalde verscheidenheid is onomstotelijk één van de bijdragen die Europa, wil het meer zijn dan een economisch gedictende markt, aan de internationale gemeenschap te bieden heeft. Zij wordt gefundeerd door een historische en culturele traditie. Verscheidenheid is vanuit dit standpunt geen last, maar een zegen. Niet een gelijkgeschakelde, eengemakte "ruimte", maar een grensoverschrijdende *gemeenschap* in wederzijds respect, is daartoe de getuigenis 'plaats'. **De soevereiniteit van de Lidstaten m.b.t. Onderwijs is niet toevallig gegarandeerd in de vigerende Europese Verdragen.** Zij ligt ook verankerd in de Belgische Grondwet. Elke instelling draagt dan ook de verantwoordelijkheid om haar studenten een kwalitatief hoogstaande, en zo breed mogelijke vorming aan te bieden, die dan ook als zodanig door de anderen erkend dient te worden.

Het Onderwijs in de moedertaal, gegeven op alle niveaus en over alle disciplines heen, beschouwen wij in het licht van de recente geschiedenis van dit land niet enkel als een verworven recht, maar ook als een maatschappelijke plicht.

De studenten stellen dan ook dat, in de geest van de traditie van onze alma mater, de grondslag van de Bologna-verklaring en dus ook van de VLIR-tekst van 22.10.00 inzake deze verklaring, krachtig en ondubbelzinnig verworpen moet worden.

Wij vatten onze kritieken als volgt samen:

De Bologna-verklaring wordt ons inziens louter ingegeven door economische doelstellingen. Wetenschappelijk onderzoek en universitair onderwijs zullen in deze geest gereduceerd worden tot een aanhangsel van het economisch bestel, en wordt zo niet meer beschouwd als een middel tot maatschappelijke en individuele ontplooiing. In de visie van de Europese Rectorencommissie (ERC) staat letterlijk: *A clearly defined common goal: to create a European space for higher education in order to enhance the employability and mobility of citizens and to increase the international competitiveness of European higher education.* **De term "kwaliteit" die de verklaring hanteert, wordt in onze ogen gelijkgesteld aan "economisch rendement".** Dat rendabiliteit beoogd wordt, staat ook letterlijk in de VLIR-tekst van 22.10.00,

nl.: *De Vlaamse universiteiten moeten in een perspectief van zelf-regulering in staat zijn een rationeel en evenwichtig aanbod te realiseren in functie van wetenschappelijke zwartepunten, internationale positionering en rendabiliteit.* Wij herinneren ons dat in een recent verleden de ere-rector van een bekende Vlaamse universiteit verkondigde dat "groot" gelijkstaat met "goed". Wij gaan niet mee in deze ondemocratische en op niets gebaseerde redenering.

Het gebruiken van het Angelsaksisch systeem als referentie vinden wij geen garantie voor kwaliteit, wat toch een uitgangspunt zou moeten zijn van onderwijshervormingen. Dit is gezegd ook de visie van de VLIR, maar toch is haar denkkader en haar uitgangspunt het binair Angelsaksisch model van bachelors en masters. *Doorgaans zijn de studielooptijden en dus ook de scholingsgraad bij intrede in de arbeidsmarkt in continentaal Europese landen iets hoger dan in Engeland of de VS,* aldus de VLIR-tekst. Waarom zouden wij dan ons systeem, dat zowel zijn academische als maatschappelijke deugdelijkheid heeft bewezen, dan aan het Angelsaksische moeten aanpassen?

De verklaring houdt in geen enkel opzicht rekening met de historische wortels en de academische vrijheid van de verschillende onderwijsinstellingen. Het afwezig zijn van een wezenlijke invloed van wijsgerige en culturele diversiteit (bv. Vrij Onderzoek, taal, e.a.) zal leiden tot een vervlakking van de universitaire vorming. We vinden in de VLIR-tekst: *Een absolute programmatievrijheid van opleidingen op mastersniveau zou tot een wildgroei aanleiding kunnen geven.* Afgezien van het feit dat dit een aanfluiting betekent van onze Grondwettelijke onderwijsvrijheid, kan iemand ons eens uitleggen waarom?

Een uniformisering van het onderwijs op Europees niveau zal ons inziens resulteren in het aanbieden van louter arbeidsgerichte opleidingen en dit is volgens ons niet toevallig de wens van Europese werkgevers. Wij vinden daarentegen dat universitair onderwijs in de eerste studiejaar algemeen en wetenschappelijk onderbouwde opleidingen moet verzorgen teneinde een zo breed mogelijk kader te scheppen. Doorstroming naar de daaropvolgende graad (bij ons de licentie, die recht geeft op het Doctoraat) dient gegarandeerd te zijn. Dit is echter onverzoenbaar met het standpunt van specialisatie vanaf de eerste graad die in de Bologna-verklaring verdedigd wordt. In de VLIR-tekst staat immers: *De bachelorfase moet minstens drie jaar studie vergen en resulteren in een eerste kwalificatie die in principe uitstroom naar de arbeidsmarkt mogelijk maakt, en ook: Bij de Europese werkgevers is er een vraag naar kortere initiele opleidingen en een snellere uitstroom naar de arbeidsmarkt.* Door de Europese Rectoren Conferentie (ERC) wordt ook gesteld dat *the introduction of undergraduate and postgraduate levels in all countries, with first degrees no shorter than three years and relevant to the labour market* moet zijn. Het zal duidelijk zijn dat wij deze visie niet delen.

Alhoewel de verklaring zich beroept op een verdere uitbreiding van "Europa", zal deze uniformisering volgens ons niet leiden tot een betere samenwerking tussen de Europese onderwijsinstellingen. Relaties met andere landen worden immers beperkt tot hun zuiver economisch potentieel. Het hervormen van onze universitaire gemeenschap tot een onderwijsmarkt zal eerder aanleiding geven tot een onderling concurrentieel houding zonder de wederzijdse erkenning te bevorderen.

In het ERC-rapport staat ook over de Bologna-verklaring: *One more reason for moving in the direction of a coherent European system implicitly invites European institutions to compete more resolutely than in the past for students, influence, prestige and money in the worldwide competition of universities.* Mocht er nog iemand twijfelen over de ware intenties achter "Bologna", dan zouden die hiermee toch voorgoed van de baan moeten zijn.

Discussiëren over de toekomst van het hoger onderwijs in Europees perspectief kan, maar niet op basis van de voorliggende Bologna-verklaring. Wij verwachten dan ook dat de VLIR en de Minister van Onderwijs, gezien onze fundamentele kritieken, niet door zullen gaan met de implementatie van de Bologna-verklaring. De houding van de VUB-studenten in de nabije toekomst m.b.t. deze verklaring zal volledig bepaald worden door het al of niet beantwoord worden van deze eis.

De studenten van de Vrije Universiteit Brussel
30 januari 2001

Contacteer: Els Ampe, Voorzitter Sociale Raad Studenten VUB
02/6292360 of sor@vub.ac.be

Interview

Het kan voor Van Camp

Een gesprek met onze rector, Benjamin Van Camp

Drie maand na zijn academische openingsrede zochten wij Ben van Camp op voor een stand van zaken. Op een koude winterdag bevroegen wij hem over een aantal standpunten en op til zijnde ingrijpende veranderingen in deze Universitaire Gemeenschap.

DE SOR GEOPTIMALISEERD?

DE MOEIAL: De SOR heeft met de recente verkiezingen een aantal nieuwe gezichten gekregen. Daarenboven erfde de nieuwe ploeg een diepe financiële put en een gebrek aan geloofwaardigheid. Hoe ziet u de toekomst van de SOR?

Ben Van Camp (lacht): U zegt dat ze een gebrek aan geloofwaardigheid hebben, niet ik.

DE MOEIAL: Wij hebben nochtans vernomen dat er workshops op komst zijn waarin de werking van de SoR geëvalueerd zal worden en die dus de toekomst van de SoR zal bepalen.

Ben Van Camp: Ik zou het anders draaien. Het is niet een kwestie van geloofwaardigheid. Het is zeker niet de huidige of vorige groep die we viseren maar het is het verloop van de voorbije twintig jaar. Als ik vandaag als nieuwe rector, die dat van ver heeft gevolgd, de SOR bekijk hetgeen dat zeker moet blijven en bijzonder goed is, is de autonomie van het beheer door de studenten van de sociale sector. Als nieuwe rector vind ik dat in de SOR zeker de autonomie en het beheer door de studenten moet blijven. Ik ben daar een heel sterke voorstander van. Zelf ben ik van de '68 periode en ik geloof daarin zolang de participatie een hecht beheer is. Ten tweede is het feit dat de middelen van de universiteit, ongeacht het de sociale sector is of niet, niet gestegen zijn in verhouding met de noden die de universiteit heeft. De noden zoals ze vandaag aanwezig zijn zijn groter dan de middelen die er zijn, ongeacht van welk type middelen. Of deze middelen nu alleen zuiver van de overheid zijn of van bijkomende middelen zoals het patrimonium, enz... Dat is een vaststelling en ik geloof dat de sociale sector grote hoeveelheden middelen beheert die voorbij de structuur van haar beheer gaan. Ik denk dat de basisvraag die dertig jaar geleden werd gesteld opnieuw moet gesteld worden. Wat is de 'core competence'? Maar dat doet er nu hier niet toe. Dus wat is de hoofddoelstelling van de sociale sector aan deze universiteit? Volgens mij zijn dat de studenten die nood hebben aan een sociale toeslag en die het waard zijn, het in zich hebben, vanwaar ze ook afkomstig zijn, om te studeren aan een universiteit. Zij die de middelen niet hebben, de middelen geven. Daar moet de sociale sector borg voor staan. Hoe dat ingevuld moet worden is vandaag de vraag. Ik denk dat het dan ook goed is om dit met die vier werkgroepen na te gaan. Hun conclusies zullen waarschijnlijk verwacht worden rond oktober of november 2001. Dan zouden we moeten weten wat haar op-

dracht is, wat dus in consensus de beste manier zou zijn om dit uit te voeren en om daar dan een structuur rond te maken of de bestaande structuur te herbekijken.

DE MOEIAL: Zijn de conclusies van deze werkgroepen bindend?

Ben Van Camp: Het is voor het ogenblik een werkgroep. U weet wanneer ik startte heb ik voor twee redenen gevonden dat er een attaché nodig was. Een academicus die gelinkt wordt aan het rectorencollege, in dit geval Frank Winter. Eén omdat ik, als rector komende van Campus Jette, onvoldoende de dagdagelijkse werking ken en Frank dat wel weet. En ten tweede ook voor de sociale sector waarvan ik de werking voor dezelfde reden onvoldoende ken en hij daar de perfecte persoon is om die link te vormen. Dat zal ook zijn opdracht zijn. Gezien het financiële probleem dat zich stelt met

acht of dit nu de sociale sector is, de universiteit heeft zijn middelen. De werking van de universiteit vandaag maakt dat je juist een break-even bereikt dit jaar. Volgend jaar gaan we daar voorbij en we kunnen politieke debatten houden wie hiervoor moet betalen maar het plaatje is dat iemand moet betalen. Je moet dus niet alleen voor de SOR maar ook voor X-aantal diensten een audit doen. Een audit die mij moet toelaten om te kunnen zeggen of er een rationeel beleid wordt gevoerd of niet? Dat je het anders moet kunnen doen om geen geld te verspillen. Dat ben ik absoluut van plan te doen.

DE MOEIAL: Optimaliseren?

Ben Van Camp: Je moet nu ook geen paniek zaaien met het woord optimaliseren! Het gaat erover, al wat aan deze universiteit gebeurt, wordt dat op de beste manier gedaan? Ik wil zelfs

de middelen goed was. Een audit is zeggen, heb je de middelen die je hebt opgedaan uitgegeven zoals we verwachten? Kon het niet op een ander manier beter opgebruikt worden?

DE MOEIAL: Is het in dat kader dat dan ook een aantal diensten op de VUB zijn geprivatiseerd? Zoals het KK of de kuisploeg van de VUB? De productiekruken van het restaurant?

Ben Van Camp: Je moet mij niet over het beleid van vroeger een vraag stellen. Daar heb ik geen verantwoordelijkheid over.

DE MOEIAL: Maar bijvoorbeeld huisvesting is ook een project dat nu loopt waar ook plannen voor gemaakt worden.

Ben Van Camp: Nee, dat is een audit van Lombaert of het nu een audit is of

studenten in de maatschappij zijn zwakkere maar het gaat om de echte zwakkere in de maatschappij. Het is dus evident dat daar iets gevonden moet worden. Daar heb ik voor het moment geen oplossing voor. We gaan daar wel moeten over spreken want die overheid zal het niet betalen. De kosten in Brussel, omdat het een hoofdstad is, zijn per definitie ook nog eens duurder dan in een provincie stad. Dat is een ander bijkomend gegeven wat het ons niet gemakkelijk maakt.

DE MOEIAL: Maar vroeger was het toch wel de VUB die deze sociale correctie betaalde. Wat is er dan veranderd?

Ben Van Camp: Er is niets veranderd, volgende maanden gaan we met de vier commissies een debat voeren waar de studenten bijzitten. Ik heb er geen oplossing voor maar ik moet toch even duidelijk zijn, het is niet de student die het moet betalen. In De Moeial las ik dit ook. U zegt dat de SOR de student op een gegeven moment dan een subsidie gaat geven, een maandloon zoals in Nederland. Dat is één mogelijkheid maar dat maandloon zal toch iemand moeten betalen? Hoogstwaarschijnlijk dan de sociale sector. Ofwel trekt men het rechtstreeks af van de kotprijs, waarbij het verschil ook door de sociale sector moet betaald worden. Iemand moet het betalen. Julie, de studenten van de SOR moeten daar rond discussiëren. Het is alleen niet de rol van de vakbond om de mensen op te roepen, studenten op te roepen om actie te gaan voeren. Het is aan de studenten zelf omdat te doen.

DE MOEIAL: Maar zitten zij ook niet mee in het beleid met het personeel?

Ben Van Camp: Zij zijn één van de deelgroepen die mee in het beleid zitten. Het zijn de studenten zelf van de sociale raad die een grote autonomie hebben en daarenboven de verantwoordelijkheid dragen. Het zijn zij die de nodige acties moeten voeren en niemand anders hoeft daar tussen te komen. Zeker niet de universitaire overheid. Ik had dat ook kunnen doen. Stel u voor dat ik dat had gedaan? Een brief schrijven bv., dan ga je nogal wat horen.

DE MOEIAL: De situatie is niet echt vergelijkbaar natuurlijk.

Ben Van Camp: Dat weet ik niet. Ik ben ook een van de beheerders van deze universiteit. Ik moet mij daar niet mee omdat dat het studenten zijn. Ik wil alleen maar zeggen dat de studenten absoluut terug moeten betrokken worden bij het beheer en liefst met zoveel strekkingen mogelijk. Zo kan het pas een open debat worden en duidelijk worden wat de noden zijn. Laat ons hopen dat er tussen de twee groepen een werking mogelijk blijkt te zijn. Ik denk dat Frank Winter dit goed gaat begeleiden. We zullen de conclusies dan ook afwachten.

(lees verder op p 6)

het restaurant heb ik dat willen koppelen. De VUB-overheid zal tussenkomen voor het restaurantprobleem maar we koppelen dat aan een discussie over de 'core-competence', de essentie van wat de sociale sector als taak heeft en hoe we dat best kunnen uitvoeren. Het is absoluut evident dat in die werkgroepen studenten vertegenwoordigd zijn. De eerste zin van de omschrijving in de tekst van Frank is dat er geen sprake van kan zijn om de autonomie van het studentenbeheer te veranderen. Het punt is om te zeggen, waar staan we voor. De studie die uitgevoerd is door Lombaerts, ok dat is een studie, ik heb die niet gevraagd dat is de sociale raad. Maar dat is een studie, daar gaan we rekening mee houden in de discussies.

DE MOEIAL: Maar die studie heeft wel geld gekost. Dat is de SOR die dat dan betaalt heeft.

Ben Van Camp: Nu, ik geloof wel dat er een studie nodig is. Of dat nu Lombaerts is of niet. Er zijn ogenblikken waarop men zich moet bezinnen over wie betaalt wat? Dat is de essentie van alles, heel grof gezegd. Onge-

niet zeggen op voorhand ja of nee. Laat ons eens screenen. Ik denk dat er sommige zaken anders en beter kunnen met dezelfde mensen die er nu zijn maar meer dan dat er vandaag gebeurt. Nu is het naast elkaar dat er vanalles gebeurt. Niet alleen deze drie maanden: ik was ook lange tijd decaan en ik zit hier al lang genoeg in het beheer om te weten dat er x-aantal dingen naast elkaar gebeuren en elkaar overlappen. Zaken die je door ze te laten samenwerken veel beter kunt doen. Optimaliseren is het beter doen dan hoe je het vandaag doet. Dat betekent niet dat we mensen gaan buitensluiten.

DE MOEIAL: Geen herstructurering dus?

Ben Van Camp: Maar herstructureren wilt ook niet zeggen buitensluiten. Herstructureren wil zeggen dat je een structuur maakt die de werking verbetert. De middelen die je vandaag hebt optimaal gebruiken. Niet circuits van begrotingen opstellen die de diensten naast mekaar maken. Begrotingen die ze elk jaar opnieuw aanvragen en die ze ook krijgen en waar eigenlijk niet naar gekeken wordt of het gebruik van

niet dat gaat besproken worden. Wat is de reële kostprijs van een kot aan de VUB om het te onderhouden alles erop en eraan? 8000 Bfr? 5000 Bfr? Dat is dus een eerste punt dat we absoluut moeten weten. Twee, je hebt een student die sociale redenen heeft om dat niet te kunnen betalen m.a.w. hij kan de reële kostprijs niet betalen. Daarvoor moet een sociale sector bestaan. Wie gaat er het verschil betalen tussen de reële kostprijs en wat die student kan betalen omdat hij sociaal een probleem heeft? We hebben het dan nog niet over winsten maken. Dan komen we tot een debat waar de overheid gaat moet betalen. Goed, maar die overheid betaalt niet of betaalt te weinig. We kunnen hier stakingen voor organiseren, perfect ik doe mee, no problem. Het punt nu is dat ze niet betalen. Wie gaat het dan wel betalen? De student? Nee, daarover zijn we akkoord dat dat niet kan wegens de sociale redenen. De VUB dan? Mogelijk, als ze het geld heeft. Wat als ze het geld niet heeft? Wat gaan we dan doen? Dat is volgens mij de vraag waar we vandaag voorstaan. Het mag dus niet op de rug van de student, de zwakkere van de maatschappij zijn. Niet alle

(vervolg van p 3)

Laat me wel duidelijk zijn dat er geen plan op voorhand is opgeemaakt. Wat men ook zou zeggen dat is niet waar. Zoals men deze morgen ook vroeg aan mij: het gaat niet alleen de sociale sector worden waar men op gaat kijken maar X-aantal diensten. Ik verkeer u, X-aantal diensten zullen een audit krijgen. Ik denk dat het feit dat wij geld beheeren van de overheid plus patrimonium plus andere gelden van links of rechts maakt dat wij een verantwoordelijkheid hebben om dat geld goed uit te geven. Als dit geld in het verleden op een bepaalde manier uitgegeven werd, moeten we nu durven zeggen, is dat wel goed uitgegeven? Ik wil mij dat afvragen.

DE MOEIAL: Heeft dat te maken met de het fameuze decreet X?

Ben Van Camp: Nee dat heeft te maken met een goede vader van de familie te zijn, de pater familias. Het heeft te maken dat ik voor alles verantwoordelijk ben deze vier jaar. Ik wil mijn verantwoordelijkheid nemen en als een goede vader van de familie wil ik dan wel weten hoe mijn familie eruit ziet en welke zonen of dochters het mij moeilijk maken. De bedoeling is om aan een evenwicht te bouwen met de visie van die familie erachter. Een sociale universiteit, je moet mij niet uitleggen wat de VUB als basis heeft.

EXIT DEMOCRATISCH ONDER- WJIS?

DE MOEIAL: U sprak er daarnaet over dat een student het waard moet zijn om te studeren aan een universiteit. Dan komen we natuurlijk direct in het vaarwater van de ingangsexamens. Er is juist een boek verschenen bij de VUBPRESS ('Een maat voor niets') waar het ondernemend karakter van het ingangsexamen wordt bevestigd. In uw academische openingsrede pleit u voor de afschaffing van het ingangsexamen...

Ben Van Camp: U bent niet naar mijn openingsrede geweest. Ik heb daar nooit over gesproken. Dat heeft in een aantal kranten gestaan maar ik heb dat nooit in de openingsrede gezegd. Als u mij kan overtuigen dat ik dat gezegd heb, dan geloof ik u. Dit heeft dus in een aantal kranten gestaan omdat er een interview voordien is geweest.

Nadat ik heb uitgelegd wat ik ging vertellen vroeg men, wat denkt u van die twee studenten in tandheelkunde? Bent u tegen een numerus clausus? Dan zijn we akkoord maar ik heb dat nooit gezegd.

DE MOEIAL: Maar is het dan niet zo dat u in 'De Morgen' niet meer pleit voor een afschaffing van het ingangsexamen.

Ben Van Camp: Nee, u heeft waarschijnlijk alleen het eerste blad gelezen, daar ben ik ook niet mee akkoord. Het interview is wat het is, dat is juist. Dat heb ik zelf nagekeken. Er staat wel in dat indien de overheid nog wenst een beperking op het aantal geneesheren in te voeren ze dit best doen na het derde jaar. Ik persoonlijk ben absoluut tegen een numerus clausus en een ingangsexamen. Persoonlijk ben ik lid geweest van een ingangsc commissie voor het examen omdat er mee vertegenwoordigers van de universiteiten moesten aanwezig zijn. Ik was daar voor aangeduid om te zamen na te gaan of de kwaliteit van het examen goed was. De mensen in die commissie hadden een wettelijke opdracht: omdat examen op te stellen. Zij hebben dat zo goed en zo kwaad mogelijk met een positieve instelling uitgevoerd. Omdat men niet wist wat voor type examen de belasting zou zijn per student heeft men op bepaalde ogenblikken punten moeten bijgeven anders hadden er veel minder studenten doorgeweest.

Maar ik ben tegen een numerus clausus. Ik verzeker u dat we een studie gaan opstarten om aan te tonen dat de numerus clausus, bij het instappen in het beroep, verkeerd is. Het aantal artsen dat mag instappen in het beroep is gebaseerd op het aantal artsen-vandaag die een druk geven op het RIZIV en op de nomenclatuur en dus de kostprijs zouden laten stijgen. Dat er de laatste tien jaar een explosie is geweest van het aantal artsen in het beroep die RIZIVnummers hebben, is waar in verhouding met de buitenwereld. Tegelijkertijd is de slinger aan het terugkomen, twee slingers: één, het aantal studenten dat nog zin heeft om geneeskunde te studeren neemt gewoon af. De studies zijn veel te lang, zeven jaar, plus vijf om te specialiseren. Ten tweede is er de vervrouwelijking van het beroep en de specificiteit van het beroep zelf maakt dat de mensen 50 à 70 uren werken maar eigenlijk minder willen werken. Je gaat om alles te dekken wat men

vandaag wil dekken meer artsen nodig hebben. Die studie is niet gebeurd en die wensen wij te doen om aan te tonen dat we ons vergissen in de beperking. Alle andere landen doen vandaag terug hun deuren open om terug meer studenten te hebben: Engeland wil al op vier jaar tijd 9000 artsen bij, Nederland wilt het lotingsysteem afschaffen, Duitsland heeft het al afgeschaft, Frankrijk heeft een tekort, Noorwegen gaat nu Hongaren invoeren en ze een speedcursus Noors geven en wij gaan daar nu nog een beperking opleggen? Ik denk dat we daar om problemen vragen. Het ingangsexamen is dan de beperking geweest langs Vlaamse zijde. Men vondt het niet correct om al die artsen te laten afstuderen en ze dan niet in het beroep te kunnen laten starten. Dus

vonden ze dat ze het aantal studenten moesten beperken. Van den Bossche heeft dit dan doorgevoerd met een politieke meerderheid achter hem die vandaag nog steeds aanwezig is, wist Mevr. Van de Poortere mij te vertellen. Ik ben er meer en meer van overtuigd dat je daardoor reeds een selectie krijgt die maakt dat het alleen die kinderen zijn van bv. geneesheren-ouders of kinderen die het zich kunnen permitteren om te wachten, kiezen voor zo een lange studie. Dat zijn- volgens mij de selecties die zich nu aan het voordoen zijn.

DE MOEIAL: Ja er is nog een andere constatering geweest: er zijn procentueel meer mensen die van het vrije onderwijs komen en die slagen in het ingangsexamen van geneeskunde.

Ben Van Camp: Nee, dat is selectief denk ik. Ik heb daar ook verhalen over gehoord dat bepaalde colleges, topcolleges zegt men dan, in Antwerpen waar het slaagcijfer negen op negen was geloof ik en een ander waar het nul op tien was. Het hangt er gewoon vanaf of men een voorbereiding organiseert of niet. Het wordt dus een competitie waar studenten van het secundair in bepaalde scholen worden getraind zoals voor de ingenieurs, acht uur (acht uur wiskunde in het secundair onderwijs). Ik denk dat het probleem van de ingang aan de universiteit, desselectie, te laat gebeurd. Vandaar de ramp dat je maar driedertig procent positieve slaagcijfers hebt.

DE MOEIAL: Je kan ook zeggen dat de begeleiding het laat afweten.

Ben Van Camp: Dat is een vraag die je kan stellen maar op de begeleiding alles kan opvangen geloof ik ook niet. Ik denk dat sommige studenten is gaan proberen aan de universiteiten als het niet lukt dan gaan ze weer iets anders proberen. Ook al hebben ze de middelen om te studeren. Het is geen schande om aan de universiteit niet te kunnen lukken, misschien zijn andere veel meer bekwaam om technische studies te doen. Wij hebben daar een elitair visie rond dat universitair onderwijs de top is. Ik betwijfel dat ten zeerste. Ik denk dat een goede schrijnwerker voor mij evenveel waard is. Als die maar op zijn plaats zit en dat uitstekend doet en zich goed voelt. Dat zou reeds op secundair en op de la-

gere niveaus moeten gebeuren en dat is hier de waarde van de studie die hier gebeurt: dat het niet voorspelbaar is maar dat men vroeger moet proberen studenten te richten. Ik ben er van overtuigd dat leraars van het secundair bij leerlingen van 12 à 13 jaar moet kunnen vaststellen welke zijn sterke kanten zijn, wat maakt dat hij beter die richting uit gaat. We moeten natuurlijk wel het gevaar van te veel sturing in gedachte houden.

DE MOEIAL: U zegt er is een politieke meerderheid om die examens te behouden?

Ben Van Camp: Weet u wie dat de grootste voorstanders zijn voor het behoud van een numerus clausus? Niet het ingansexamen omdat dat te maken heeft met het onderwijs. De socialistische mutualiteiten, waarschijnlijk ook de christelijke en dan natuurlijk de artsenvakbond. Dat zijn de twee die het voor het zeggen hebben en die meerderheid hebben en die daar alles voor willen doen om dat te behouden.

DE MOEIAL: En om welke redenen dan?

Ben Van Camp: Omdat ze er van uitgaan dat als je meer acties hebt in een bepaald gebied dat daar een kostprijs van de ziekenzorg stijgt. Dat artsen competitie gaan voeren, dat ze meer acte gaan doen omdat ze anders niet genoeg patiënten hebben. Hoe meer patiënten hoe minder acte je doet en hoe minder patiënten hoe meer acties je doet. Dat is eigenlijk de reden, die wel gedeeltelijk juist is, maar waar diezelfde mutualiteit nu hijkomende verzekeringen aan hun leden laat betalen voor homeopathie en voor niet gecontroleerde geneesmiddelen. Eén van de antwoorden van het hoofd van e socialistische mutualiteiten was dat de christelijke mutualiteiten ook de reizen naar Lourdes terugbetalen. Daarom betalen wij voor de homeopathie en de acupunctuur. Dat is het soort redeneringen die daar gevoerd worden en hardop hé.

DE MOEIAL: Om nog even terug naar de ingangsexamen te gaan. Er zijn anderen van mening dat voor elke studierichting een ingangsexamen moet komen, bent u het daar mee eens?

Ben Van Camp: Nee, ik denk dat ons

eerste kandidatuur een manier is om de student toe te laten zich aan te passen. Dan heb je er ook die een tweede jaar nodig hebben en lukken en nog andere die blijven hangen en nog wat voort sudderen en dan weg gaan. Je kan dat dus gaan beperken maar de kostprijs van dat jaar weegt niet op tegenover alle andere mechanismen van screening en weet ik veel wat. Vooral er vanuitgaat dat ons onderwijs onderbetaald wordt. Dankzij die eerste kandidatuur studenten die zich inschrijven, wordt de universiteit betaald, wat misschien een compensatie is voor het tekort dat ze later krijgen voor de hogere opleidingen. Als het over centen gaat dan zou in de eerste kandidatuur het slaagcijfer wat moeten beteren. Ik geloof dat niet bepaald dat de begeleiding het grote verschil gaat maken. Wat ik nu zeg is niet wetenschappelijk bewezen hé. De student moet blokken op een gegeven moment en of dat het nu met de paplepel is of...

DE MOEIAL: Gaat u dat beter doen met het nieuwe document van Thea Derks.

Ben Van Camp: Ik geloof niet dat met de eerste kan problematiek te maken heeft. Wat zij daarin zegt is dat je de flexibiliteit van het onderwijs moet bevorderen, dat geloof ik wel. Het document geldt wel voor studenten die al voorbij de eerste hindernis zijn. Daar kom je bij de essentie van het onderwijsdebat moet je ex-cathedra nog een hele resem leerstof doceren met een zelf geschreven cursus waar alles staat zoals je het moet van buiten blokken en dat op het examen kunnen afhalen of moeten we naar conceptueel onderwijs gaan waar je begrijpt wat je hoort maar daarom niet kent maar wel weet waar je het kan gaan opzoeken. Het conceptuele onderwijs is de enige manier om alles nog te begrijpen. Al die hulpmiddelen zijn nodig om de nodige kennis, die ergens opgeslagen ligt, ergens te kunnen vinden en dus weten hoe je het kan vinden. Waarbij ik niet overplassigk surfen op internet bedoel. Nee, to the point gaan zoeken, daar wil ik naar toe, hoe geraak ik tot die kennis en dat is dus dat leerproces. Samen met het aanbrengen van het credentia systeem. Op een gegeven ogenblik gaat je diploma identiek zijn aan dat van Leuven en Antwerpen maar ook in de rest van de

(lees verder p 451)

(vervolg van p 4)

Europa. Je moet dan wel aanvaarden dat uw opleidingsonderdelen uitwisselbaar moeten zijn en dat je dus een tijd naar Frankrijk gaat voor bijsluitende ervaring en wat je meebrengt moet passen in uw diploma. Dat is het andere flexibilitieitsprobleem en dan zitten we in Bologna. Die flexibilitieit is dus een nood waarbij we moeten afstappen van dat ex-cathedra onderwijs. Een eigen cursus heeft voor mij geen zin en dat zeg ik hier even als

ook niet zo warm gegeten worden als men zegt, dat is een proces dat bezig is voor vijf à tien jaar. Als we Europa willen zien als een volwaardige entiteit dan moet ook het diploma van Athene hetzelfde zijn als in Brussel. Een systeem zoals in de USA eigenlijk. Hoe kan je dat doen? Alleen als je vergelijkbare opleidingen hebt. Hier kom je dan direct bij de accreditatie waarbij de opleidingsonderdelen uitwisselbaar moeten zijn met de equivalentie van het diploma. Het onderwijs dat de universiteit aflevert

180 uren en de 2e cyclus gaat van een 80 tot een 120 uren. Het derde dat u aanhaalt vind ik in geen enkele tekst terug. Ik heb nergens zien staan dat de Master in het engels moet zijn. Het engelstalige luik moet je niet bekijken in de context van Bologna. Alles hangt af van welke meerwaarde je wilt geven aan dat derde cyclus onderwijs. Als je een MBA volgt, Master in Business and Administration, dan heb je als econoom een meerwaarde op de markt. Wil je op een universiteit voldoende kwaliteit geven aan u master is het mogelijk dat je niet alles in huis hebt om het niveau van uw master voldeende caché te geven. Dit kan je dan oplossen door naar complementariteit te gaan zoeken met een universiteit in het buitenland waar dit wel aanwezig is. Dat je dan een gemeenschappelijke taal gaat zoeken is dan evident. Hier komen we weer tot de discussie vandaar juist: dat je je niet in een mondiale leefwereld kan veroorloven om maar één taal te spreken.

DE MOEIAL: Legt de Bologna verklaring niet de weg open voor een aantal principiële minder mooie dingen? De ERT (European Round Table of Industrialists) aast al langer op de markt van het hoger onderwijs door een soort uniformisering van het onderwijs te bewerkstelligen wat Bologna wil doen. Leg je de weg hier niet open naar een liberalisering van het hoger onderwijs?

Ben Van Camp: Dus je bedoelt dat het hoger onderwijs werd gereorganiseerd op vraag van de industrie? Ik denk dat dus niet. Het is waar dat een beweging in Europa aanwezig was om onderzoek en onderwijs economisch te sturen. Ik hoor Philip Busquin (Europees Commissaris voor wetenschappelijk onderzoek) zeggen dat die slinger terugkomt en dat het fundamenteel onderzoek terug belangrijk wordt. Dus onderzoekscentra die niet meer economisch gestuurd worden. Waar onderzoek gebeurt zonder een economische finaliteit omdat men er terug van uitgaat dat het fundamenteel onderzoek toch zal opleveren maar niet onmiddellijk. In het onderwijs gebeurt hetzelfde. De reactie van de universiteiten die nu overal bezig is, gaat absoluut niet in de richting van wat de economie hen wilt dicteren. Ik moet het wel wat verfijnen. De discussie in België gaat nu draaien tussen de hogescholen en de universiteiten. De Hogescholen hebben een economische finaliteit en universiteiten hebben dat in principe niet buiten een aantal opleidingen (economie, geneeskunde, Burgerlijk ingenieur) die gekoppeld zijn aan bepaald beroep. Ik ben wel van mening die verdere professionalisering van de opleidingen in het ho-

ger onderwijs en de universiteiten niet verder te laten gaan. We hebben dat gedaan om meer studenten te krijgen en willen we meer studenten, moeten we een finaliteit in die opleidingen creëren. Dit ten brode, want de enige manier om meer geld te krijgen was door meer studenten aan te trekken, dus moest de student een beeld krijgen: als ik start met die opleiding heb ik in het professionele leven op dat vlak een meerwaarde. Daarmee komen nu in het conflict met de discussie over de bachelors. Enerzijds de professionele bachelor langs de hogeschoolzijde en anderzijds de doorstroom bachelor met daartussen de overlap van vierjarige opleidingen in de hogescholen en de vierjarige opleidingen bij ons. Dat is een discussie waard, dat is economisch gestuurd. De universitaire academische studie moet zich vrijwaren en haar academische autonomie moet behouden blijven. Op dat laatste worden wij onder druk gezet. De maatschappij, zowel politiek en economisch, zet de universiteit onder druk omdat zij de 'touch' met de basis verloren heeft. Wij zitten in een ivoren toren. Wat levert u als universiteit aan de maatschappij? De universiteit heeft die band verloren. Een beetje de schuld van wat er de laatste jaren gebeurd is: een tekort aan geld, soms te veel rechten en te weinig plichten door onze definitie van de academische vrijheid. Ik geloof op zich dus niet dat de Bologna verklaring een deur opendoet voor economische sturing. Dit kan wel gebeuren als we de accreditatie laten sturen door economische groepen. Ze moeten ons niet gaan zeggen dat de accreditatie van een opleiding maar goed is wanneer de finaliteit voldoet aan x-aantal voorwaarden nuttig voor het economische weefsel. Dat is een fout en daarom is die accreditatie zo belangrijk dat we dat zelf academisch onder controle houden. Ik kom nog even terug over Bologna met de verwijzing naar onze financiële toestand. De overheid geeft niet meer middelen dan er nu zijn. Wij hebben over de jaren heen, zoals alle universiteiten, de ene opleiding na de andere opgericht voor een totale som van meer dan dertig opleidingen. Dit zonder het potentieel van professoren te kunnen vergroten omdat de middelen er niet waren en er nog steeds niet zijn. Sommige opleidingen zijn zeer succesvol en andere niet. Sommige opleidingen zijn opgericht om maatschappelijk redenen waar je dan vandaag met de vraag komt of je al die opleidingen nog wel aankunt? Kijk maar naar Dilemans, hij stelde gewoon voor om die opleidingen dan maar af te schaffen. Dat is één redenering maar dan komen we direct bij de discussie, wat is een volwaardige universiteit? Het eerste cyclus onderwijs zou er bij winnen door terug een zekere polyvalentie in te voeren. Vervolgens kunnen we van vakgroepen echte vakgroepen gaan maken: wiskunde is een vakgroep die les geeft aan x-aantal op-

leidingen die niet specifiek in een faculteit wetenschappen toebehoort maar die een vakgroep wiskunde is. We komen dan terug bij de optimalisering, wat bij mekaar hoort bijmekaar plaatsen. Om zo de infrastructuur en de professoren maximaal te kunnen inzetten in de verschillende opleidingen die zij doen. Vandaag zijn de strijd over de faculteiten heen over kader bijna dodelijk. Ik ben zeven jaar decaan geweest en ik heb reeds zeven jaar geleden gezegd dat we daar fout in waren om dit zo te splitsen (opsplitsen in vakgroepen, nvdr.). Dit systeem creëert strijd in de faculteit om kaders zonder het breder te zien. Ik heb er geen probleem mee om naar een andere structuur te gaan los van faculteiten.

DE MOEIAL: In 'De Morgen' heeft u het nog maar over drie faculteiten.

Ben Van Camp: Die discussie is men toen voorbijgegaan door acht faculteiten te creëren en drie overlegstructuren. Overlegstructuren een goed idee, ze kloppen wel niet volledig met de som van de faculteiten, maar ze zouden wel alle vakgroepen moeten groeperen die tot het zelfde domein behoren: humane wetenschappen, toegepaste-exacte wetenschappen en medisch-biomedisch. Als je dat zou hebben kan je je eerste cyclus vandaaruit organiseren en je hebt al je opleidingen. Noem al die opleidingen wat mij betreft faculteiten, dat maakt mij niets uit. Het gaan wel die vakgroepen zijn die het onderwijs organiseren en onderzoeken doen. In de tweede cyclus, noem het master of whatever, daar heb je eigenlijk u specialismen: vakgroepen die meer gespecialiseerde zaken gaan doen. Daar zullen we misschien niet op alle domeinen alles hebben, maar dat kan weer opgelost worden door die complementariteit bv. met de ULB en andere buitenlandse of binnelandse universiteiten.

DE MOEIAL: Blijft het probleem niet hetzelfde als iedereen blijft strijdten om de werkingsmiddelen? Dit met de andere universiteiten en de vakgroepen?

Ben Van Camp: De discussie over het allocatiemodel (toewijzingsmodel voor werkingsmiddelen en onderzoeksgelden, nvdr.) zal dezelfde blijven: je kan geen universiteit runnen zonder een allocatiemodel. Het is niet het verdelen van het geld, maar wel discussie rond zal zijn, maar je moet het hebben anders kan je niet werken want dan moet je kop per kop beslissen. Je moet daarentegen wel een structuur hebben die plooibaar is en die het toelaat om wendingen te nemen wanneer het nodig is. Mijn enige verwijt met het huidige allocatiemodel is dat het zeer rigide is. Als je iets afschafte als decaan verloor je punten en dus kaderpersoneel (docenten, assistenten, nvdr.). Met tot gevolg, niemand schafte iets af. Als we akkoord zijn dat we bepaalde vakgroepen nodig moeten hebben om volwaardig te kunnen zijn. Of we daar nu maar tien studenten hebben voor wiskunde? Dat maakt het hem niet, wiskunde heb je nodig voor x-aantal opleidingen waar je dan het geld moet insteken dat je er moet insteken. Een discussie waar we half januari mee gaan starten maar we gaan dit moeten doen.

DE MOEIAL: Dankuwel.

rector. Behalve als je dus werkelijk een standaardboek hebt geschreven dat iedereen gebruikt. Een boek dat voor tien jaar kan meegaan daar kan ik geen betere cursus voor schrijven.

BOLOGNA = INTERNATIONALISERING?

DE MOEIAL: Ze zijn wel in het Engels.

Ben Van Camp: Vindt u dat erg??

DE MOEIAL: Voor sommige studenten vormt dat toch een probleem.

Ben Van Camp: Dan hebben die studenten een probleem. Kan je over mobiliteit en universitas gevoel spreken als je alleen Nederlands spreekt? Laat me niet zeggen dat ik Nederlands niet belangrijk vindt. Het is een cultuurtaal die we moeten koesteren en ik verkeer u dat ik een flamigant was in 1968 hoor. Ik ben buitengesmeten o.a. op stages omdat we weigerden Frans te spreken. Daarnaast is er een universele taal, als je je weg wilt vinden in het buitenland moet je andere talen leren. Meertaligheid is eigenlijk een must of je bent niet universitair.

DE MOEIAL: Inderdaad het is geen probleem om meertalig te zijn, maar u had het over de Bologna-verklaring, één van de dingen die daar ook instaan is dat de Master opleidingen (na drie jaar Bachelor opleiding) willen verengelsen. Omdat het dus de uitwisseling zou kunnen vergemakkelijken.

Ben Van Camp: Dat heb ik niet gehoord. Nee, nee ik heb dat gelezen in De Moeial, met alle respect, maar dat is denk ik niet waar we vandaag voorstaan. Je kan uit die verklaring alles uithalen. Wat Karin Verhelst daar uithaalt is haar zaak maar de tekst die vandaag in de VLIR (Vlaamse Interuniversitaire Raad) ter bespreking ligt is een brede tekst waarin keuzemogelijkheden zijn. De soep zal

FOTO

INSTALLATIE VAN DE

SOR-Voorzitster

Els Ampe

Ex-SOR Voorzitter

Gert Eeraets

SOR-Ondervoorzitter

Nick Deschacht

BIJLAGE

VERGADERING NIEUWE SOR

De vrolijke vrienden

Ex-SOR Voorzitters

**De mannen van de macht van
links naar rechts**

(en van onder naar boven)

Jim Van Leemput: Algemeen Directeur
Nick Van Crean: Coördinator Sociale
Sector Studenten (SSS)
Ben Van Camp: Rector
Gert Eeraerts: Ex-SOR Voorzitter

Algemeen Directeur

Jim "I'm a lonely
cowboy" Van Leemput

foto's: Pieter Vissers

Jos Geysels op de VUB

Sinds dit jaar is er een Jong Agalev afdeling aan de VUB. De bedoeling van deze groep is enerzijds de belangrijke groene stem in de maatschappij ook op onze universiteit te laten weerklinken, anderzijds wil zij druk uitoefenen op het VUB-beleid in functie van een groene campus. Daarbij wordt in eerste instantie gedacht aan een beter afvalbeheer. Acties in dat licht worden -in samenspraak met de milieuoördinator van onze instelling- in de nabije toekomst gepland.

Dinsdag 23 januari liet JAVUB voor het eerst van zich horen: een discussie met Jos Geysels over de groene gedachte en de regeringsdeelname. De vrij grote opkomst maakte duidelijk dat talrijke vragen over de groene deelname aan de coalitie bij de VUB-student leven. Talrijke kritische vragen werden dan ook op de politiek secretaris afgevuurd.

In zijn betoeg trachtte Geysels een beeld te schetsen van de inhoud en de evolutie van de groene gedachte. Hij stelde dat de partij slechts het politiek onderdeel is van een brede beweging die wortelt in een groene traditie. Deze traditie die haar oorsprong in de negentiende eeuw vindt, raakte in de jaren zestig in een versnellingsfase. Hij doelt daarbij op de zogenaamde Nieuwe Sociale Bewegingen: de derdewereldbeweging, de vrouwenbeweging, de ecologische beweging, de vredesbeweging, enzovoort. Deze actiegroepen belichaamden een nieuw perspectief van waaruit de

maatschappelijke thematiek benaderd werd: naast de 'wat-' en de 'wie-' (welvaart voor iedereen) werd er ook de 'hoe-vraag' gesteld. Men ging met andere woorden kwaliteitseisen stellen aan het leven. Politiek vertaalden deze bekommernissen zich in de vraag naar een alternatief beleid, die Agalev vandaag belichaamt. Een voorbeeld: de Belg is met een baksteen in de maag geboren, allen willen een eigen huis met groen. Als iedereen zijn recht daartoe opeist gebeurt dit uiteraard ten koste van het gemeenschappelijk groen. Dergelijke contradictie leidt tot de lintbebouwing, waar het Belgische landschap zo'n 'mooi' voorbeeld van levert. Vanuit het groene referentiekader bepleit Jos Geysels daarom dat we allemaal wat dichterbij elkaar gaan wonen; hijzelf is in het centrum van een stad gevestigd.

Het tweede voorbeeld dat hij aanhaalde betrof het energievraagstuk. De sociale problemen die de recente oliecrisis bloot legde werden een extra dimensie verleend vanuit het Agalevstandpunt. Moet men als ad-hoc maatregel cheques uitdelen aan de zwakkeren als correctie op de markt? Of moet men besparende verwarmingssystemen bevorderen vanop centraal niveau? Dit alternatief standpunt wordt beargumenteerd vanuit het zoeken naar voordelige maatregelen voor mens en milieu op de lange termijn.

Eigenlijk is de ecologische problematiek de meest democratische (Ulrich

Beck); iedereen consumeert lucht, water,... Als deze beschadigd worden lijdt de hele samenleving daaraan. Deze overwegingen, die zich inspireren op de langetermijnbenadering van de realiteit botsen vaak op de economische belangen die door het kortzichtige winstbejag ingegeven worden. Jos Geysels bepleit daarom een confrontatie van het Agalevdiscours met deze van economische actoren op het Belgische forum. Aan de hand van actuele thema's beargumenteert hij dat deze dialoog in het huidige politieke bedrijf reeds volop gevoerd wordt. De Belgische ministers beperken zich niet -kanikuraal gesteld- tot natuurreservaten. De confrontaties met DHL, Boerenbond,... kwamen uitgebreid aan bod in de media.

Dat de partij in deze dossiers vaak het onderspit moet delven ontken Geysels niet. Gecombineerd met pijnlijke communicatiestoornissen (onderscheid hard en soft drugs) maakt de partij vaak een stuntelijke indruk op het electoraat, de kritische Agalevachterban in het bijzonder. Geysels werpt daarbij evenwel tegen dat de rol van de pers in het politiek bedrijf erg dominant is, de vaak ongeannuncieerde berichtgeving doet het totaalbeeld van het Agalevactierrein uit het oog verliezen. De op handen zijnde hervorming van Aquafin door Vera Dua wordt, ondanks het grote belang ervan, nauwelijks in kranten signaleerd. Ook de groenen strijden voor sociale maatregelen: bij de

belastingshervorming heeft Magda Aelvoet verkregen dat zij die weinig belasting betalen (omdat ze weinig verdienen) ook een aftrek in rekening kunnen brengen, terwijl dit vroeger slechts kon voor zij die reeds belastingen betalen.

Kritiek is goed en constructief, maar wordt helaas vaak gegeneerd door een gebrek aan feitenkennis.

Griet Vermeesch

Voor meer informatie over Jong-Agalev VUB: svlgils@vub.ac.be
Op 23 februari wordt opnieuw een debat georganiseerd, deze keer over mobiliteit. Gastspreker is Kris Peeters, auteur van 'Het voor(r)uitperspectief'. Concrete informatie over plaats en exacte tijdstip volgen nog (ad valvas).

Voor alle duidelijkheid: de persoon op onderstaande foto is niet Jos Geysels.

Open brief over open brief over open brief over ...

Ik vraag mij toch af wat men de studenten tegenwoordig aanleert. Het recht op vrije meningsuiting is een onderdeel van de grondwet. Ik ben dan ook zeer verbaasd dat Gert Eeraerts (zie interview in *De Moecial*, jg. 18, nr. 1, nvdr) van oordeel is dat een vakbond geen mening mag verspreiden die de studenten zou kunnen beïnvloeden tijdens de verkiezingen voor studentenafgevaardigden in de Sociale Raad (SoR). De SoR bepaalt het beleid van de sociale sector studenten. Maar de SoR bepaalt eigenlijk ook het beleid van de sociale sector personeel. Want de Ondernemingsraad heeft steeds beslist om geen aparte voorzieningen voor het personeel zoals een personeelsrestaurant in te richten. Er werd gekozen voor een gemeenschappelijke sociale sector studenten en personeel, gemeenschappelijk beheerd door de SoR waarin twee personeelsafgevaardigden zeten. Ik begrijp dus echt niet waarom een vakbond die rechtstreeks leden afvaardigt in de SoR, geen mening mag bekendmaken over het beleid.

In die andere studentenpublicatie verklaart Els Ampe (zij liet samen met Gert een motie tegen de ABVV goedkeuren door de laatste SoR van 2000) "Het is voor het eerst sinds jaren dat we geen tweede stemronde nodig gehad hebben. Intensief campagne voeren werpt blijkbaar vruchten af: de

studenten waren dit jaar veel bewuster met de verkiezingen bezig". Ik begrijp hen toch niet goed. Ze juichen het enerzijds toe dat de verkiezingen deze keer inhoudelijker waren en niet een verkiezingsstrijd tussen de Bierzuipers versus de Langharigen waren. Anderzijds verwijten ze ons dat we de inhoudelijke discussie mee stimuleren.

Gert (en Els) zijn gewoon slechte verliezers. De Lijst heeft een flinke afname gekregen in de verkiezingen en zij zoeken een zondebok. En daarbij imiteren ze beroeps politici die bij verlies overal zondebokken vinden maar zich nooit afvragen of de kiezer soms niet gelijk heeft. Het massaal stemmen voor een andere lijst betekent dat de studenten het niet eens zijn met het gevoerde beleid. Niet meer, niet minder. Bovendien moeten we van De

Lijst weinig lessen in billijkheid ontfangen. Is het een toeval dat de editie van "De Krant" die tijdens de verkiezingen verdeeld werd de lijst "Studenten" afkraakte terwijl "De Lijst" een enorm forum aangeboden werd. Zou het kunnen dat de onafhankelijke journalisten van De Krant zich hebben laten beïnvloeden door oud-kandidaten van De Lijst?

Maar laat ons toch ook nog eens inhoudelijk de zaak bekijken. Gert verklaart: "in zijn open brief stonden een aantal zaken die ofwel bij de haren betrokken waren ofwel onwaar waren".

Ten eerste is het niet mijn brief maar een standpunt dat ingenomen is door de voltallige ABVV-delegatie (9 van de 12 verkozenen in de Ondernemingsraad, de 3 Liberale verkozen steunen blijkbaar het standpunt van de SoR of laten gewoon niets van zich horen). M.a.w. de voltallige ABVV-delegatie begrijpt er niets van, als we Gert mogen geloven. Verder verklaart hij dat een vakbondsafgevaardigde het personeel moet geruststellen waar gerustgesteld moet worden.

Een vakbond moet zijn leden en het personeel verdedigen. Een vakbond moet personeel niet opjutten op basis van leugens. Maar een vakbond heeft wel de taak om het personeel in te lichten over hun toekomst. Hoe de vakbond dit doet, wordt bepaald door de syndicale delegatie. (vervolg p.11)

Student! distantieert zich van Open Brief

Op donderdag 18 januari werd de nieuwe Sociale Raad geïnstalleerd. Zoals geweten, gaat een nieuwe bewindsploeg van start om het volgende kalenderjaar het sociaal beleid te bepalen van de VUB. Bestaande uit een mix van studenten-vertegenwoordigers van de twee lijsten ('de lijst' en Student!) die zich kandidaat stelden tijdens de voorbije verkiezingen van november, hopen de nieuwe studentenvertegenwoordigers vooral de informatie naar en de participatie van de studenten te bevorderen. Dit alles om in een gezamenlijke strijd te streven naar een democratisch onderwijs.

In de laatste SoR werd -na stemming- beslist om in naam van de SoR een open brief aan de studenten te verspreiden met als titel 'Laat u geen blaasjes wijsmaken'. Dit als reactie op een open brief aan de studenten-gemeenschap, verspreid door de ABVV-syndicale afgevaardigden aan de VUB. Dit ging gebeuren vóór het aantreden van de nieuwe SoR in zijn nieuwe samenstelling (statutair dus voor 1 januari 2001). Deze brief werd echter in het restaurant van de VUB verspreid op 18 januari 2001, enkele uren voor de officiële installatie van de nieuwe Sociale Raad.

Als nieuwe SoR leden willen wij ons distantieëren van de inhoud van deze open brief. Meer bepaald om de volgende redenen:

Wij gaan niet akkoord met de stelling

dat "het absoluut niet kan dat eerder welke personeelsgroepering zich mengt in de verkiezingsstrijd tussen studentenvertegenwoordigers". En verder: "Wij vinden dan ook dat dergelijke pamfletten onnodig zijn en meer kwaad dan goed met zich meebrengen".

Wij zijn ervan overtuigd dat een personeelsgroepering bestaat om de belangen te vertegenwoordigen van het personeel. Aangezien de SoR beslissingen neemt die gevolgen hebben voor het personeel, heeft men vanuit maatschappelijk oogpunt ons inziens het volste recht om zich te mengen in verkiezingen die hen rechtstreeks aanbelangen.

Bovendien klagen wij de timing aan van de verspreiding van de open brief. De brief werd namelijk (bewust of onbewust?) verspreid enkele uren voor de installatie van de nieuwe SoR. En dit terwijl de verspreiders goed genoeg beseften statutair niet langer bevoegd te zijn om 'in naam van de SoR' publicaties te verspreiden.

Dit lijkt ons een laag bij de grondse manier om gebruik te maken van de laatste minuut macht die nog restte. Nog snel een overwinning(etje) in de wacht slepen en meteen de nieuwe ploeg in verlegenheid brengen. Wij weten wel beter en zullen volgend jaar hopelijk op een waardigere manier afscheid kunnen nemen.

In naam van Student!

(vervolg van p.7)

Als delegatie hebben wij m.b.t. het restaurant tot vier keer toe op twee jaar tijd geprobeerd om officiële onderhandelingen te voeren met de werkgever over: een bedrijfszekere exploitatie van het restaurant zodat men niet jaar na jaar moet vaststellen dat er een verlies is dat wordt goedge maakt op de kap van het personeel of ten koste van de kwaliteit van de maaltijden, een kwalitatief aanbod in een aangename omgeving waarbij het restaurant functioneert als sociale ontmoetingsplaats en dus geen lopende band is waar je zo snel mogelijk weer buiten moet zijn, de toekomstige tewerkstelling van het personeel.

Wij stelden vast dat de werkgever ofwel nergens van wist; ofwel deed alsof de verantwoordelijkheid bij de SOR lag en hij zich daar niet mee kon bemoeien aangezien de studenten deze sector autonoom beheren; ofwel zei hij dat hij akkoord was met ons maar geen schriftelijk akkoord wilde afsluiten rond bijvoorbeeld de tewerkstellingsvoorwaarden. M.a.w. wij hadden niets concreets (behalve mondelinge toezeggen en iedereen mag wat mij betreft zelf bepalen welke waarde hij/zij daaraan hecht) zodat wij het als delegatie onverantwoord vonden om het personeel "gerust te stellen" als daar geen concrete aanleiding

voor was. Wij hebben dus beslist om waakzaam te blijven en indien nodig over te gaan tot actie. Is dit een correcte houding?

In andere instellingen waar men zich moest aanpassen aan de HACCP-normen is men hiermee reeds jaren geleden begonnen en zijn de werken reeds voltooid. In vele gevallen impliceerde dit een aanpassing van de werkorganisatie en een vermindering van personeel. Wie vroeg begon aan deze herstructurering, kon de personeelsvermindering opvangen via pensioneringen of vervangende tewerkstelling. Aangezien wij veel contact hebben met syndicale delegaties op andere plaatsen kunnen wij perfect de vergelijking maken tussen de VUB-aanpak en de aanpak in vergelijkbare instellingen.

Wij stellen vandaag vast dat de beheerders van de Sociale Sector Studenten 1 februari 2001 vooropstellen als startdatum voor de verbouwingen. Wij vragen ons af hoe men dit zal organiseren aangezien er nog steeds geen lastenboek is en er minstens 36 kalenderdagen liggen tussen het publiceren van een lastenboek en het inwinnen van offertes. Bovendien moeten die offertes beoordeeld worden en wij hopen dat voor een uitgave van meer dan 100 miljoen frank daar toch de nodige tijd voor genomen wordt. M.a.w. het dossier restaurant is niet in

orde. Via die open brief hebben wij onze bezorgdheid willen uiten over de huidige gang van zaken. Als er iets niet juist is, daag ik onze vriend uit om dit te concretiseren zodat wij evenzeer concreet kunnen antwoorden. Wat is er niet juist en wat moet het dan wel zijn?

Tenslotte nog dit. Vele leden van onze delegatie hebben aan de VUB gestuurd. Wij weten wat de ideologische

houding van de studenten afgevaardigden in het verleden was. Wij menen dat er nu een breuk gekomen is met de houding die toentoe steeds de officiële houding van de SOR was. Wij stellen vast dat de standpunten die de studenten afgevaardigden innemen meer en meer in de richting gaan van het neo-liberale denken waarbij gemeenschappelijke voorzieningen afgebouwd worden ten voordele van individuele voor-

zieningen die eventueel gecorrigeerd worden (beperkt). Sinds de val van de muur is het bon ton om te spreken van "de markt". Wij krijgen geen natte dromen van de vrijemarktideologie. Wij zijn voorstander van goed uitgebouwde openbare dienstverlening waarbij de behoeften van iedereen primeren op de belangen van de individuele machten. Dit was de teneur van onze open brief.

Jo Coulter

Klassiek

Wagners *Tristan und Isolde* 'Liefde die bloedt als een open wonde'

Elk jaar voert de Vlaamse Opera rond Pasen een opera van Wagner op. Dit seizoen is het de beurt aan *Tristan und Isolde*. Het orkest van de Vlaamse Opera staat o. l. v. Silvio Varviso, een oude bekende van het Wagnerfestival van Bayreuth. Wie zijn *Parsifal* van twee jaar geleden gezien heeft, weet dat deze dirigent het nodige in huis heeft om er een geslaagde Wagnermacht van te maken.

Tristan und Isolde is Wagners meest tot de verbeelding sprekende creatie. Er gaat een soort magnetische aantrekkingskracht vanuit die men bij geen enkele andere opera aantreft. Zowel Wagnerianen als anti-Wagnerianen hebben de waarde van *Tristan und Isolde* voor onze Westerse muziek en cultuur volledig kunnen inschatten. Vele kunstenaars zijn er op één of andere manier door beïnvloed geweest. Claude Debussy, die zich zijn hele leven lang bewust tegen de invloed van Wagner heeft afgezet, moest toch bekennen dat de muziek van *Tristan und Isolde* 'd'une extrême beauté' is. Salvador Dalí's laatste wens was nog eenmaal de derde acte te mogen horen.

Waarom Wagner *Tristan und Isolde* heeft geschreven, laten we door de componist zelf vertellen: 'Maar aangezien ik in het leven toch nooit het ware geluk van de liefde heb gesmaakt, wil ik voor deze schoonste van alle dromen nog een monument oprichten waaraan die liefde zich van het

begin tot einde volledig kan verzadigen: ik heb in gedachten een 'Tristan und Isolde' ontworpen: een zo eenvoudige mogelijk, maar ook zo tempermentvol mogelijk muzikaal concept; en met de zwarte vlag die aan het slot zal wapperen, wil ik mijzelf straks toedekken - om te sterven.'

Het gebrek aan liefde waar Wagner het over heeft, is een allusie op zijn liefdesperikelen in de periode van zijn ballingschap in Zwitserland. Nadat Wagner Duitsland had moeten ontvluchten omdat hij aan de mislukte revolutie van Dresden in 1849 had deelgenomen, was hij door zijn vriend Otto Wesendonck in Zürich opgevangen. Voor Wagner was deze steun broodnodig; een boycot van zijn opera's had hem immers financieel gewurgd. Zijn benarde situatie zette de moeilijke relatie met zijn eerste vrouw Mina Planer nog meer onder druk. Hij en Mina groeiden uit elkaar en er bestaafte geen twijfel over dat Wagner hier sterk onder heeft geleden. In het 'asiel' te Zürich kroop het bloed echter waar het niet gaan kan; Wagner werd verliefd op Mathilde Wesendonck, de vrouw van Otto.

Mathilde was een aantrekkelijke jonge vrouw met een sterk ontwikkelde smaak voor muziek en laat-romantische poëzie. Er ontstond een dweperige, platonische relatie. Als eerbetoon

heeft Wagner enkele gedichten van haar op muziek gezet. Mathilde Wesendonck is nooit Wagners geliefde kunnen worden, maar ze was wel de muze die hem inspireerde bij het com-

poneren van *Tristan und Isolde*.

In deze fase van zijn leven kwam Wagner in contact met de filosofie van Arthur Schopenhauer. Zij heeft onmiskenbaar een stempel gedrukt op *Tristan und Isolde*, al heeft Wagner zeker niet elke stelling van de Duitse filosoof overgenomen. Schopenhauer en Wagner hebben veel meer een zelfde preoccupatie en pessimisme gemeen. Nietzsche drukte het als volgt uit: 'Wat mij zowel bevalt aan Wagner als aan Schopenhauer, is de ethische atmosfeer, de faustische geur, het kruis, de dood en het graf'. Schopenhauer leert ons dat de wereld waarin wij leven de slechtst mogelijke van alle werelden is en dat het lijden het meeste werkelijke is in het leven. Het lijden wordt veroorzaakt door de blinde wereldwil waaruit tevens alle menselijke begeerten voortvloeien. De mens kan zijn begeerten nooit bevredigen omdat de wil tot leven die hem drijft altijd sterker is en voortdurend nieuwe verlangens opwekt. Het enige geluk bestaat er dan volgens Schopenhauer ook in om de begeerte tot rust te brengen door af te zien van elke levensbevestigende activiteit.

Net zoals Schopenhauer nam Wagner in zijn *Tristan*-periode een afwijzende houding aan t.o.v. wereld. In een brief

aan Mathilde Wesendonck schreef hij: 'De wereld is nog slechts een onverschillig iets voor me, en zonder belang voor mijn wil, en ten opzichte waarvan ik geen vrees meer ken, noch smart erom ervaar... Ik heb niets meer na te streven, niets te verlangen.' Maar in tegenstelling tot Schopenhauer overwint bij Wagner de kracht van de passie uiteindelijk het pessimisme. Liefde is in deze wereld misschien slechts een illusie, ze is op zijn minst de schoonste van al de illusies. Ziehier de boodschap van *Tristan und Isolde*.

Het concept van *Tristan und Isolde* werd mee bepaald door Wagners erbarmelijke financiële toestand. Om een uitvoering van de opera commercieel aantrekkelijk te maken, herleide Wagner de decors, de personages en de plot tot een minimum. Het indirecte gevolg hiervan was dat de innerlijke dimensie van het werk zich kon ontplooiën zonder door bijkomstigheden gehinderd te worden. Paradoxaal genoeg is *Tristan und Isolde* juist hierdoor Wagners moeilijkste opera geworden. De lange monologen en duetten vragen een bovenmenselijk uithoudingsvermogen van de solisten. De première van *Tristan und Isolde* moest diverse malen worden uitgesteld omdat de zangers het lieten afweten. Ludwig Schnorr von Carolsfeld was de eerste heldentenor die de *Tristan*-partij aankon. Enkele dagen na zijn optreden tijdens de première stierf hij

(lees verder op p 12)

(vervolg van p 7)

- uitgeput en in delirium gebracht door de muziek. Zijn dood wakkerde de mythe aan over het noodlot dat over Tristan und Isolde hangt.

Tristan und Isolde is onderverdeeld in drie strikt gescheiden akten. De eerste en de laatste akte spelen zich af overdag. In de eerste akte staat Isolde centraal, in de derde akte Tristan. In het middenste deel is het nacht en zijn beide geliefden verenigd.

De opera vangt aan op het schip dat Isolde naar Cornwall brengt. De voorgeschiedenis wordt gaandeweg de eerste akte verteld. Isolde, prinses van Ierland, is verloofd met de strijder Morold die ieder jaar de cijns int van het schatplichtige Cornwall. In een onafhankelijkheidsstrijd vermoordt de held Tristan Morold en stuurt zijn hoofd terug naar Ierland. In het gevecht is Tristan gewond geraakt door het betoverde zwaard van Morold. Enkel Isolde, die magische krachten bezit, kan hem genezen en daarom gaat hij vermomd naar haar toe. Als Isolde echter een stukje van Morolds schedel op Tristans zwaard aantreft, is ze ontzet de moordenaar van haar verloofde aan te treffen. 's Nachts sluipt ze naar hem toe om hem met een zwaard van het leven te beroven. Wanneer hun blikken elkaar kruisen, worden ze echter eensklaps verliefd op elkaar. Isolde laat haar zwaard vallen en zonder een woord te zeggen, staren de verliefden elkaar aan. Er volgt geen liefdesverklaring en de twee gaan besluiteloos uit elkaar. Tristan ziet geen andere oplossing dan Isolde aan zijn oom koning Mark als bruid aan te bieden.

Nog voor het begin van de opera zijn alle voorwaarden al aanwezig die maken dat de liefdesaffaire niet anders dan fataal kan aflopen. Tristan heeft

zichzelf in een onmogelijke positie geplaatst. Ofwel moet hij koning Mark verraden ofwel Isolde. Isolde is diep gegriefd door wat zich heeft afgespeeld. Op het schip ontbiedt ze Tristan en reikt ze hem een drank aan die hen beiden de dood moet brengen. Wat ze niet weten, is dat Isolde dienstmaagd Brangäne het brouwsel heeft verwisseld met een liefdesdrank. Ervan overtuigd echter dat ze gaan sterven, bekennen Tristan en Isolde hun liefde. In opgeroepen verrukking omhelen beide geliefden elkaar. Nog voor het schip in Cornwall is aangekomen, hebben ze elke zin voor realiteit verloren.

De tweede akte speelt zich af in het kasteel van koning Mark. Het is nacht en de koning is met zijn gezelschap gaan jagen. De gelegenheid tot overspel biedt zich nu aan. In de verte weerklinken de jachthoorns als een symbool voor de wereld die zich als een dreigende achtergrond manifesteert. Isolde beveelt aan Brangäne de toertsen te doven, maar deze waarschuwt haar voor de risico's die ze neemt. Isolde dooft de toertsen dan maar zelf en ontvangt Tristan in de duisternis van de nacht. Wat volgt is de langst durende liefdesscène uit de geschiedenis van de opera. Tristan en Isolde gaan volledig in elkaar op; 'Jij bent Tristan en ik Isolde, niet meer Tristan' zingt Tristan, waarop Isolde antwoordt: 'Jij bent Isolde en ik Tristan, niet meer Isolde'. In hun omhelzing bezingen beiden de liefde en de nacht, want het is enkel in de nacht dat hun diepste verlangens vervuld kunnen worden. Het leven dat zich overdag afspeelt is voor hen irrelevant geworden. Liever dan uit hun roes te ontwaken, zouden ze willen sterven. Liefde en dood zijn zo nauw aan elkaar verwant dat ze in één woord met elkaar verenigd worden: *Liebestot*. Het duet 'O sink' herniedert nacht der

Liebe' is het hoogtepunt van de tweede akte. In hun allesomvattende solipsisme smelten Tristan en Isolde niet enkel meer samen met elkaar, maar met de ganse wereld, die enkel in dit perspectief nog betekenis heeft. De schok is des te groter wanneer er licht in de kamer valt en koning Mark Tristan en Isolde op heterdaad betrapt. Koning Mark is diep gegriefd door het verraad van zijn vazal en vraagt naar het waarom van het overspel. Het antwoord dat Tristan geeft, is een voorbode van de derde akte: 'O, koning, dat kan ik je niet vertellen; en wat je vraagt, kan je nooit te weten komen.' Vervolgens wendt hij zich tot Isolde en vraagt haar: 'Wil jij, Isolde, hem volgen? In het land, waar Tristan het over heeft, schijnt het licht van de zon niet; het is het donker, nachtelijke land waar zijn moeder hem uit wegzond.' Na deze woorden stort Tristan zich op het zwaard van één van koning Marks begeleiders en loopt een levensgevaarlijke kwetsure oploop.

De derde akte van *Tristan und Isolde* is in alle opzichten opzienbarend. Wagner was zich al tijdens het componeren hiervan bewust en maakte zich er zelfs enigszins zorgen over, zo blijkt uit een brief aan Mathilde Wesendonck: 'Kind! Die Tristan wordt iets verschrikkelijks! Die laatste akte!!! Ik ben bang dat de opera verboden wordt - tenzij het geheel door een slechte opvoering in een parodie verandert; alleen middelmatige opvoeringen kunnen me redden! Helemaal geslaagde zullen de mensen gek maken, - iets anders kan ik mij niet voorstellen. Dat het zo ver met me moest komen!! O wee!'

De centrale figuur van de derde akte is Tristan. We treffen hem aan in zijn burcht in Cornwall. Hij is buiten bewustzijn en wordt verzorgd door

zijn schildknaap Kurnewal. Een herder speelt een grimmig wijze op zijn fluit. Tristan ontwaakt en hoort het spel van de herder. Kurnewal begroet hem enthousiast, maar zijn optimisme is voorbarig. Tristan vervloekt het daglicht en waarschuwt dat hij zal sterven als hij Isolde niet nog eenmaal kan weerzien. Kurnewal moedigt hem aan om de komst van Isolde af te wachten. Daarop vat Tristan een machtige, introspectieve monoloog aan. De klaagzang van de herder doet hem denken aan zijn liefdesloze jeugd na de dood van zijn vader en moeder. Tristan komt tot het inzicht dat hij de oorzaak van hetgeen hem overkomt bij zichzelf moet zoeken. Zijn pathologisch verlangen naar liefde en geborgenheid heeft hem tot een fataal escapisme gedreven. In wanhoop schreeuwt hij uit: 'De verschrikkelijke drank, die mij deze kwelling bezorgt, ik zelf - ik zelf, ik heb ze gebrouwd! *Aus Vaters Not und Mutterweh, aus Liebestranken eh und je*'. Als Isolde aankomt, loopt Tristan naar haar toe, trekt de pleister van zijn wonde en sterft nog voor zij hem heeft kunnen begroeten. Isolde is aanvankelijk verontwaardigd door zijn dood die ze als verraad beschouwd, maar het duurt niet lang eer haar liefde voor Tristan het van haar woede wint. Ze wendt zich af van de andere aanwezigen en geeft zich over aan een visioen waarin ze Tristan ziet glimlachen. In de extase van haar liefdesdood beleeft ze de ultieme vervulling van haar begeerte. Nu kan ze tot rust komen en afscheid nemen van de wereld met de volgende woorden: '*In des Welt-Aiems wehendem All - ertrinken, versinken - unbewusst - höchste Lust!*'

Naast Tristan en Isolde is er nog één belangrijk personage dat we tot hertoe over het hoofd hebben gezien: het orkest. Het is het orkest dat de erotiek in muziek sublimeert en de liefde van

Tristan en Isolde doet bloeden als een open wonde. De muziek is alomtegenwoordig, als een oceaan met een steeds dezelfde onderstroom die aan de oppervlakte voortdurend nieuwe golven teweegbrengt. Door de verdoorgedreven chromatiek en het voortdurend van toonsoort te veranderen, heeft Wagner de periode van verval van de klassieke tonaliteit ingeluid. Wagner plaatste zich hiermee aan de leiding van de artistieke avant-garde in Europa en kondigde reeds de muziek van de twintigste eeuw aan. Tot op de dag van vandaag neemt Wagner een belangrijke plaats in onze cultuur in; en dit niet in de laatste plaats omdat hij aan de mensheid een onvergankelijke mythe over de liefde heeft geschenkt.

Maarten De Baer

Colofon

De Moeial

Tweewekelijks studententijdschrift van de VUB in samenwerking met het Brussels Studenten-genootschap, Studiekring Vrij Onderzoek en Dienst Cultuur. Ons redactielokaal bevindt zich naast het KulturKaffee

Pleinlaan 2, 1050 Brussel
tel: 02/629.23.38
fax: 02/629.23.37

Coördinator
Stefan Prins

Vice-coördinator
Pieter Vissers

Secretaris
Ruth Lemmens

Penningmeester
Wouter Deviere

Lay-out
Ruth Lemmens, Stefan Prins

Redactie
Stefan, Ruth, Pieter V., Mauger, Wouter, Sami.

Illustraties
Jeroen, archief

Foto's
Pieter Vissers, archief

Medewerkers
Pieter B., Pieter D., Nick D., Nic P., Maarten, Cemil, Philip, Sidonie, Didier, Ann, Tom, Sven, Ruben, Karin, Griet, Houbi, Gino, Jasmin

Abonnementen
Verantwoordelijk: Ruth Stortenop rek.nr.001-1386975-48 met melding abo
Gewoon abo: 333 Belf
Steunabo: 1000 Belf

Verantwoordelijke Uitgever
Domenico Vaccaro
Pleinlaan 2, 1050 Brussel
Oplage: 2500 ex.
De redactie is niet verantwoordelijk voor publicaties van het BSG, V.O. en Dienst Cultuur.

Shareware or spyware?

Verscheidende Amerikaanse software-producten verbergen in hun producten tools om de gebruikers ervan te bespieden. Dat beweert Le Soir aan de hand van een rapport van het Europese Parlement. Bovendien zou het mogelijk zijn om via de gewone telefoon gesprekken af te luisteren door middel van een eenvoudige handeling in de telefooncentrale.

Het is zelfs helemaal niet nodig dat de hoorn opgenomen wordt! Maar uiteraard is er op zijn minst een handeling voor nodig. Minstens even verontrustend is dat veel software producten informatie over de gebruiker bijhouden en doorsturen naar de producent.

Zo bevat het populaire gratis muziekprogramma "RealJukeBox" een functie die bijhoudt welke CD's in de PC geschoven worden. Deze informatie wordt dan versleuteld en op regelmatige tijdstippen doorgestuurd naar het Amerikaanse moederhuis.

Misschien dat u daar niet meteen wakker van ligt maar de lijst is nog langer. Zo ontdekte ene Richard Smith dat Windows 98 alle soft- en hardware van uw PC scant en samen met een reeks serienummers doorstuurt naar Microsoft.

Ook Office 97 bevat gevaarlijke kantjes. Elke Word-, Excel- of Powerpoint-document bevat een uniek serienummer waarin onder andere het serienummer van de moederkaart van uw computer verwerkt zit. Dat stelt Microsoft in staat om de auteur van eender welk Office 97 bestand te identificeren.

Zowel Internet Explorer als Netscape Communicator houden de trefwoorden bij die de surfer ingeeft bij sommige van de grootste zoekmotoren en sturen die in het geniep door naar bedrijven in de VS. Op deze manier slagen die er in om per persoon een lijst met trefwoorden bij te houden. DoubleClick, een Amerikaanse "cybermarketing" onderneming maakt per dag 500 miljoen keren gebruik van dit procédé!

Deze lijst is niet volledig. Als u dacht dat u geen gevaar loopt omdat u uw gegevens versleutelt, vergeet dan niet dat de Amerikaanse overheid enkel de export van kraakbare - en dus waardevolle - software toelaat!

Mr. Can Abis

Jazz

The sound of surprise

Zaterdagavond, 22:30. Buiten is het koud en nat, maar hier binnen is het heel aangenaam. Gedimd licht, comfortabele stoelen, een goed wijntje en fijn gezelschap. Het was misschien toch een goed idee om mee te gaan. Hopelijk valt het optreden straks ook mee: één of ander kwartet of zo – zelfs geen zanger. Wat zal er straks in hemelsnaam te horen zijn?

Dat is net het fantastische aan jazz: zelfs de muzikanten kunnen die vraag niet beantwoorden. Ze stappen op het podium en weten waarschijnlijk wel welke composities ze zullen spelen, maar veel meer ook niet. Hoelang zal het eerste nummer duren? Wie zal de eerste solo spelen? Wat gaat de solist spelen? Geen idee. Er zal dus geïmproviseerd moeten worden...

Improvvisatie en swing zijn – voor zij die graag definiëren – de twee belangrijkste kenmerken van jazz. Wie ooit met zijn vingers geknipt heeft bij het beluisteren van muziek, weet wat swing is, maar improvvisatie is voor velen een onbegrijpelijk concept.

Van compositie tot improvvisatie

Jazz is ontstaan aan het einde van de 19de eeuw in Amerika, uit een versmelting van verschillende 'zwarte' muzieksoorten. Uitragtime, blues en andere invloeden ontstond

een bruisende dansmuziek, doorspekt van improvvisatie. Al was deze toen eerder een gevolg van ontbrekende arrangementen en 'onkundige' muzikanten, dan een doel op zich. In het begin week men daarom slechts een beetje af van de oorspronkelijke compositie. Het ritme werd een beetje veranderd en er werden wat andere noten gespeeld, maar de originele melodie was altijd duidelijk te herkennen.

Pas vanaf de jaren twintig begon men improvisaties te spelen die niet meer op de melodie van het originele nummer, maar slechts op de harmonie (de akkoorden) ervan gebaseerd waren. De improviserende solist werd steeds belangrijker, zelfs belangrijker dan de componist. De jaren dertig waren de glorie dagen

van de swing. Deze populaire dansmuziek werd voornamelijk gespeeld door bigbands. Door de grootte van deze bands was men verplicht om uitgeschreven arrangementen te spelen. Voor improvisatie was schijnbaar weinig plaats.

Schijnbaar, want het waren juist de swingmuzikanten die aan de basis lagen van de grootste omwenteling in de jazz. Parallel aan het commercieel succes van de swing, experimenteerden zij veel in kleine groepen. Hieruit ontstond rond de Tweede Wereldoorlog een nieuwe muziekstijl, de bebop of bop. Het was geen dansmuziek meer, maar luistermuziek: het tempo ging omhoog, de composities werden ingewikkelder en de improvisaties werden veel complexer. De muzikanten gingen zo ver als de harmonie het toeliet. Artistiek was het een hoogtepunt, maar het was ook het einde van jazz als populaire muziek.

Van bebop tot nu

Na de jaren vijftig zijn er nog veel belangrijke stromingen in de jazz geweest, maar de vernieuwingen van de bop liggen nog steeds aan de basis van de meeste moderne jazz. Wat op het podium van een moderne jazzclub gebeurt, wordt dus veel duidelijker met wat kennis van de beboptraditie.

Eens kijken hoe een aantal muzikanten een nummer zouden kunnen spelen. Zij het een originele compositie of een 'standard', een gekend nummer dat al door ontelbare muzikanten gespeeld is, maar dat door iedere improvisator anders benaderd wordt.

De band speelt een keer de volledige melodie. Hoe dit precies zal gebeuren (tempo, eventuele tegenmelodieën e.d.) kan op voorhand worden afgesproken. Het spelen van het thema is een soort mentale voorbereiding op de improvisaties die erop volgen, zowel voor het publiek als voor de muzikanten.

Nu kan het echte werk beginnen: om de beurt zullen de solisten nu een improvisatie spelen, gebaseerd op de akkoorden van de compositie en begeleid door de ritmesectie, die eveneens improviseert en reageert op de solist. Bij het improviseren maakt de muzikant uitgebreid gebruik van alle muzikale motieven die hij in zijn hoofd heeft zitten – door veel thuis te oefenen, door veel platen te luisteren en door veel met anderen samen te spelen. Deze motieven worden op een nieuwe en originele manier aan elkaar gespeeld, geïnspireerd door de sfeer van het moment.

Nadat iedereen zijn solo gespeeld heeft, kan er nog een 'discussie'

ontstaan tussen verschillende muzikanten. Om de beurt kunnen zij, nog steeds aan de hand van de oorspronkelijke harmonie, kleine stukjes improviseren en zo met elkaar 'converseren'. Vaak gebeurt dit in de vorm van 'trading fours': de drummer speelt vier maten, een solist speelt vier maten, de drummer speelt weer vier maten, de volgende solist speelt vier maten, enz.

Als dit allemaal gebeurt is, als iedereen 'uitgepraat' is over het nummer, wordt het tijd om af te sluiten. Het thema wordt nog eens gespeeld – als een soort samenvatting van wat er net geïmproviseerd en gehoord is – eventueel gevolgd door een speciaal einde en het nummer wordt afgesloten.

Pas dan kunnen het publiek en de band zeggen wat er in hemelsnaam gehoord is. Met de zekerheid dat niemand anders ooit precies hetzelfde zal horen of spelen. Dat is de essentie van jazz. The sound of surprise – voor zij die nog steeds graag definiëren.

Philip A. Breesch

PS: Onze huis-recensent Jazz, zal op donderdag 8 februari in het KK de avond vullen met Jazz-muziek, van achter de draaitafel weliswaar.

Kunst

The Old Man and the Psyche

Matta Exhibition at Brussels City Hall

'Matta'

Brussels City Hall - Grand Place
Daily 11 a.m. - 6 p.m. Closed on Mondays
Until 18 February 2001

Whirling lines, bold dashes and lively colours – some even fluorescent – adding up to create vast, astonishing dreamscapes. Anyone entering the Ogival room of Brussels City Hall may think they are in the presence of recent work by a budding young abstract painter. Nothing could be further from the truth. The author of the enormous canvasses on display is a vigorous nonagenarian, a veritable piece of twentieth century art history! Chilean painter/sculptor Matta, or Roberto Matta Echaurren as his mother used to know him, was born in 1911. Although a surrealist, during the 1940s he was closely linked to the 'primitive' abstract expressionists of the New York School.

That's what makes a visit to this show all the more astounding. Here one is actually in the presence of paintings and drawings created last year (2000) by someone who influenced the long since departed legend Jackson Pollock. It was Matta who awakened Pollock's interest in the human psyche and its unconscious regions as a source of artistic inspiration. Already in 1939 Matta made a painting called

'Inscap - Psychological Morphology 104'. This was a depiction of an inner landscape, a glimpse into the realm of the psyche where unlimited territories still lie unexplored. No wonder Duchamp once referred to him as: 'the most profound artist of his generation'.

More than sixty years later Matta keeps probing the depths of his own spirit and the collective memory of the human race. In contrast with his erstwhile admirers Pollock, Mark Rothko and Barnett Newman, he never jettisoned 'primitive' iconography as a means to penetrate the human psyche. Particularly in his sculptures and ceramics the influence of the indigenous peoples of his native Latin America is still evident. The works at the City Hall were carefully selected from a much larger exhibition in Chile some months ago, hence the high quality and exceptionally deep psychological impact of absolutely everything on display. 'Lo Specchio di Cronos' invokes the specters of ancient Greece with its translucent white centaurs cowering in a sea of cobalt blue. 'Il Sorriso Verticale della

Gioconda' turns Aztec art inside-out, back to front, proving that the spiritual does not have to lack a sense of humour.

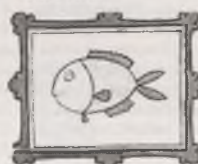
The highlight of the show is 'Architecture du Temps', a twenty-three minute video film created by Matta in co-operation with C. Proli. The artist has always shown a keen interest in the connection between the arts and science. For 'Architecture...' he had a collection of his recent drawings manipulated by computer software. The result is an oscillating three-dimensional version of Matta's creations, merging primitivism's intuition with science's reason, evoking initially a kind of underwater life of geometry. After a few minutes however, one realizes that these moving 'abstract' images are more figurative than, say, Rembrandt. I saw packs of wolves, volcanic eruptions, blue whales mating, the Red Sea parting. Wuthering Heights, the works. And all this without the aid of LSD.

The title 'Architecture du Temps' could apply to all of Matta's work, for motion has always been an integral part of his style,

every one of his paintings a journey through the space-time continuum. The film starts and ends with ever decreasing circles: drawings perpetually flow into the future... while fading. The boundary between space and time – if there ever was such a thing – can no longer be discerned.

If you have about a thousand franks to spare, buy the catalogue; its layout is most original and amusing especially coming from someone who's in his ninetieth year. It's a pop-up book!

Nic Peeters

ARTIS
CULTURKRING

organiseert een
gezamenlijk bezoek van
deze tentoonstelling op
14 februari (afpraak om
16u aan KulturKaffee).
Prijs: 150 BEF

Column

Zeiroo Toleraansie

Van uw correspondent in Blaams Vlok City

VUILE FASCISTEN-KLOOTZAKKEN! Vandaag verloor ik mijn sereniteit toen ik in mijn bus een brief vond van de Stad Antwerpen, me verzoekend een boete van 5600 BF te betalen voor FIETSEN ZONDER LICHT.

Twintig jaar lang woonde ik in Brussel, waar ik nooit anders gekend heb dan de 'laissez faire, laissez passer'-mentaliteit van politie en overheid. Enkele maanden geleden verhuisde ik naar Antwerpen. Het volgende was mijn eerste blijde kennismaking met de hier geïnstalleerde overheid.

Na een cafébezoekje fiets ik naar huis, en word tegengehouden door een politiemans.

'Stop! Wel, juffraa? kundu maa zegge woorom aa licht ni oepstaa?'

'Oh! Dat ben ik vergeten, meneer de agent', antwoord ik, beleefd en welwillend.

'Vergeite? Geift u dan mor aa identitaatskaartjen is juffraake?', blaft hij. Wat ik doe. Hij beent weg, ik fiets hem achterna, hij communiceert met zijn dispatching door de modernste walkie-talkie die ik ooit zag, hij draait zich om en zegt 'Valla, de rest vollegt noeg met de post.'

'En nu wat? Heb ik een boete of zo?', vraag ik.

'Ja maske, ge kunt gerust rekenen oep vaafduuzend frang.'

'VIJFDUIZEND?' antwoord ik ontsteld. 'Is dat niet een beetje streng?'

'Streng, mor waa zeen naa niks nimeir deur de vingers!', waarbij hij zijn vingers gespreid voor zijn kop houdt, hoodschuddend. 'Zeiroo toleraansie!' Ik sta paf. Naar goede gewoonte probeer ik in discussie te gaan. 'Vijfduizend! Dan treft u toch de mensen met weinig geld het hardst? Als ik genoeg had, gaf ik het u direct en trok ik er mij niks van aan!'

Geïrriteerd antwoordt hij, weglopend terwijl ik hem achterna fiets. 'Nei juffra, daur kunne waa gein rekening mei haave. Mensen met meir geld meuge toch ni meir misdoen?'

'Ah jawel', zeg ik, 'want ze betalen met plezier!'

'Neije, neije, azoo gaat u het wel onthaave, naa gaat u wel aa lichtje ni meir vergeeten oep te zette. Waa zeen naa niks meir deur de vingers. Zeiroo toleraansie. Goeienovond.' en hij loopt weg, uw correspondent in shock achterlatend.

Ik zet mijn licht aan, fiets voort en kruis een meisje zonder lamp fietsend naar de plaats des onheils. Ik kan haar waarschuwen maar zeg niks, wrokkig en op mijn teen getrapt als ik ben. Verder op weg tref ik nog politie geflankeerd door maar liefst drie grote takelwagens, en *masse auto's* aan het wegslepen. Nog een straat verder een combi die aan een huis waar veel 'illegaal afval' stond een boete uitschrijft. 'Verdomme', denk ik. 'Zoiet heb ik nog nooit meegemaakt. Waar ben ik hier terechtgekomen?'

Wanneer ik thuis aankom schuift de deur moeilijk open: er ligt een tijdschriftje onder. Het eerste wat ik bij deze minder heuglijke thuiskomst zie is de room op de taart van mijn fantastische avond: een achterflap met de aankondiging 'Blaams Vlok -oh, excuseer, spel ik dat fout? Overwinningseest!' Woedend draai

ik het blaadje om en zie de lachende smool van Fille De Winter en de vette kop '33%! Dank u Antwerpen!'

'Blaams Vlok bepaalt politieke agenda'

'Een meerderheid van de Antwerpenaren stemde voor een harde aanpak van de criminaliteit, zero-tolerantie of nuloverlast', staat verderop te lezen. Ik hoop dat de meerderheid van de Antwerpenaren ook in aanraking komt met deze prachtige interpretatie van 'zeiroo toleraansie'. Wat een aanpak van de criminaliteit! Mensen die zonder lamp rijden, foutparkeerders en mensen die geen reglementaire vuilzakken gebruiken behandelen als criminelen!

De volgende dag ga ik werken en vertel mijn verhaal. Zonder het daarbij over het Vlok te hebben, luidt de eerste reactie: 'Wel, dat is belachelijk, maar ge moet begrijpen, die mannen zijn ook gefrustreerd! Die willen bij hun vrouw voor TV liggen met een zak chips! Ge zijt nog niet in Borgerhout geweest, of in 't Stads-park 's nachts! Dan zult ge begrijpen waarom zoveel mensen Blaams Vlok stemmen! Ja, die mensen zijn welkom, maar alstublieft eh, als wij in hun land komen gedragen we ons ook, en dan moeten wij toch minstens evenveel verwachten?'

Ik sta er verweesd knikkend bij, denkend: 'Maar moeten we niets doen aan de dieperliggende oorzaken van de crisis, te weten de fundamentele ongelijkheid in de wereld met name de Noord-Zuid-verhouding; moeten we dan niet het hoofd bieden aan een te snel veranderend wereldbeeld, en willen we dat de Europese integratie slaagt, moeten we dan niet beginnen met tolerant te zijn jegens onze buuren en medemensen?' Maar ik hou mijn mond, zolang deze tirades voortduren krijg ik er trouwens geen speld tussen. Daar sta ik, en ik zie voor mij de verschillende cursussen politieke geschiedenis die ik gehad heb op de universiteit, en poog kortsichtig een aanknopingspunt te vinden met deze taal van het volk, en ik sta met mijn mond vol tanden.

Black sunday, how blaek can you be?

In Antwerpen weten ze ondertussen niet meer hoe zwart een zondag kan zijn. Op Acht Oktober gingen we nu van één op vier naar één op drie inwoners die Blaams Vlok -oh, excuseer, spel ik dat fout? - stemmen. Ik loop rond in deze stad en denk 'Te gek. Eén: migrant. Twee: Tegen Blaams Vlok. Drie: Blaams Vlokker'. Ik ken de stad niet. Ik ben net in Antwerpen komen wonen en bekijk deze stad met onwetende ogen. Na twintig jaar in Brussel gewoond te hebben kijk ik niet op van migranten in het straatbeeld. Op dat vlak merk ik nauwelijks een verschil. En dan ben ik nog niet eens in Borgorokko geweest. 'Wacht tot ge dat ziet!', zegt men mij. Nieuw in het straatbeeld voor mij zijn vooral de Joden, een gemeenschap die visueel erg opvallend aanwezig is. Een auditieve nieuwheid in deze metropool is dat de migranten Antwerps spreken.

Waarom denkt niet iederéén zoals ik?

Zeg en denk wat je wil -het heeft geen zin erover te zwijgen. Ik vind dat dat cordon sanitaire belachelijke tafere-

len op TV en andere media heeft opgeleverd. Dus we hebben geprobeerd op democratische wijze aan te tonen dat het Blaams Vlok -oh, excuseer, spel ik dat fout? - een ondemocratische partij is; door binnen het democratisch bestel ondemocratisch te werk te gaan en hen op democratische wijze uit te sluiten.

Ach, ik wil noch kan iets zeggen over dat fameuze democratische bestel. Ik lach me ziek telkens ik het nieuws zie of een krant lees. Zo traag, zo nietszeggend, zo vastgeroest, zo ondoor-dringbaar! Nergens een legaal denk-alternatief te bespeuren, nergens een frisse, open, levendige aanpak van dat beleid dat moet gevoerd worden.

Aan de universiteit, tempel van kennis en voedingsbodem voor het kritische denken, vind je geen kant-en-klare oplossingen om het extreem-rechtse discours metéén te ontdoen. De lessen politieke geschiedenis gaan wel over de fundamenteel ongelijke machtsverhoudingen inherent aan de organisatie van de democratie, maar per slot van rekening leren we dat onze liberale democratie zodanig ge-organiseerd is dat niemand het in zijn hoofd haalt iets te willen veranderen. Universiteit dient dan om de het maatschappelijk bestel verder te onderhouden -zoals het loopt. Te veel maatschappijkritiek komt daar niet bij kijken.

Waarover gaan al die colloquia en onderzoeken over extreem rechts en culturele identiteit dan? Het enige wat daar gebeurt is hoogstens het aanstippen van pijnpunten -als daar zijn de ongelijke machtsverhoudingen die steeds groter worden en een steeds groter onrechtvaardigheidsgevoel oproepen - maar het veranderen en aanpakken, dat is iets voor de politieke wereld.

En wat gebeurt er? Niks. Het is duidelijk dat de democratie in een crisis verkeert -de nationale democratieën hebben nauwelijks nog macht ten gevolge van de europeanisering van de politieke en mondialisering van de economische wereld- maar begrijp wie begrijpe kan: wat kan je doen? Tegen wie moet je je razend maken? Beter doe je niks, en redde wie zich reddet kan. Isolatie en verstomming. En Blaams Vlok Boven. Want die zijn ook niet akkoord.

Hebben we niet allemaal genoeg van dat halfzacht gelaveer tussen onduidelijke standpunten dat we elke dag zien en horen op het nieuws en het behandeld worden als imbecielen met 't is allemaal zo simpel niet...?' Leg het dan uit, zeveraars!

Ach... Het komt niet in me op kritiek te hebben op het politieke en gerechtelijke bestel, nee, willen we écht iets veranderen, moeten we dan niet beginnen met de zwaarste criminelen, te weten de mensen die zonder licht fietsen, aan te pakken, zwaar te straffen en te beboeten? Ik zal dan maar braaf mijn boete betalen -bij protest en/of niet-betaling stelt u zich bloot aan rechtsvervolgning', en zoals het een burger betaamt niet denken aan vandalistische en terroristische waakacties. Waarom zou ik??

Groeten uit Antwerpen,

Fenna B.

A SCOTSMAN IN BRUSSELS

When first asked to write a short piece for De Moel, I wondered what a Scot in a Flemish university could possibly write about that would be of interest (or relevance) to Flemish students. What to choose. Something capable of holding attention - that ruled out the European Allowable Catches Regulation 1999 on access to fishing grounds and conservation of fish stocks - and something that may be slightly amusing, possibly American democracy. But to take the easy way out, I thought I'd go back to the old reliable chestnut of comparing my home country (ie Scotland) to my country of temporary residence (ie Belgium) and more particularly Brussels, but in a friendly kind of a tounge-in-cheek kind way: my five pet hates of Brussels:

1) ubiquitous canine faeces: it's everywhere. It's on the road, it's in the park, it's outside your house, it's inside your house, well, maybe not inside. But come on communes of Brussels, unite to make the once green and pleasant Bois de la Cambre a shit-free zone!

2) the queue for metro "abonnements" - I love the word "abonnement". It feels like it should be an English word but just hasn't quite made it. But what is the queue for them all about? As an "abonnement" virgin, why did I have to have i.d (and photocopies thereof, I hasten to add) for the joy of travelling on the metro/premetro/tram. I expected to get to the front and find an ex-member of the politbureau refusing my abonnement (you see, it should be an English word) on grounds of: -no stamp from the commune; -no photocopy of said stamp; -no birth certificate/marriage certificate/death certificate; or -not having diplomatic immunity. Surely we should have the right to buy our abonnements where we like without such bureaucracy.

3) VUB computer labs: I love the senselessness here. They put

someone manning the printer room during the hours that students are least likely to be there, ie 9 am - 12 pm and 5:30 pm - 8:30 pm. Why can't there be a printer in each computer lab so that students can collect their printed matter immediately post facto? (sorry, as a law student egot just love pointless Latin phrases). I'm no Adam Smith, but surely this would actually save the VUB money as they are having to pay for someone's presence during these hours. I don't doubt also that it would end students' frustration at having to wait until 5:30pm for something they printed out at 1pm.

4) Banks: Credit where credit is due (no pun intended), most (if not all) bank clerks are trilingual. But why in the simplest of things are they failing miserably? My experience has included their inability to effect a simple standing order to pay my rent on a monthly basis as my landlord's account was with a different bank; and their insisting that I pay by credit slip of which they had none in their branch so I had to order them and wait five days therefor. Then I find out they charge for the pleasure of letting me close my account. I'm kind enough to give them my money for one year and then at the end they say thanks, but you can't have it all back! Come on banks, get a grip!

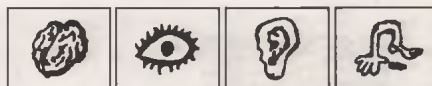
5) the academic quart d'heure: if lecturers really find it impossible to get to class on time, why don't they just get up 15 minutes earlier?

It may appear I've been over-critical of Brussels. No, it's a great town with a lot to offer. I salute the city and may the standard of EC architecture (of which Mr Horta would no doubt have been extremely proud), its pissing men and its sprouts thrive for ever more.

Edward I Hyslop

de kultuurkrant

trefcentrum Y - dienst cultuur (02)629.23.25 <http://www.vub.ac.be/cultuur>

CONCERT

DONDERDAG 01 februari 2001-Kultuurkaffee, 22u, inkom gratis

JASMINE BANDE (F)

Jasmine: accordeon, zang
Stephen: contrabas
Elisabeth: drum

DJ: Jochem en BTS

In 1987 begeeft Jasmine zich in de New Yorkse jazz-scène. Ze leert improviseren zowel op het vlak van muziek, theater als muzikaal theater. Ze speelt accordeon en schrijft songs. Ze vervolmaakt deze kunsten gedurende een 7 jaar lange carrière die haar over de hele wereld voert. Ze belandt in Parijs waar ze de Jasmine Bande opricht. Doorheen de tijd ontwikkelt de Jasmine Bande zich zoals een echte jazzband: muzikanten komen en gaan, solisten bieden zich aan en leden van de band doen ervaring op bij andere groepen. Omdat ze steeds met een andere formatie voor de dag komt is geen enkel optreden hetzelfde. Een boeiende uitdaging die ze zonder problemen tot een goed einde brengt. In 2000 heeft de groep een nieuw album opgenomen, met producer Bob Choke, die voordien grote namen als Ben Harper en FFF heeft geproduceerd, wat getuigt van niveau. Een naam aan de jazzhemel, donderdag te zien in het KK.

DONDERDAG 08 februari 2001-Kultuurkaffee, 22u, inkom gratis

CEZARIUSZ GADZINA QUARTET (B-POLEN)

Cezariusz Gdzina: saxofoon
Marco Locurcio: gitaar
Wouter Derlan: bas
Jean-Philippe Komac: drum
DJ: Philip

Jazz en Polen: wie ziet een verband? Welnu: Cezariusz Gdzina is geboren in Polen en speelt jazz zoals u het niet dikwijls zal horen: fijn, geraffineerd en gesofisticeerd. Hij speelt ook klassieke muziek met het Polish Filharmonisch Orkest. Geen noot te veel, maar ook geen noot te weinig, zo kan u zijn stijl omschrijven. Hij werkt op het gevoel. Hij kan u op enkele momenten achterover in uw zetel leggen, terwijl u tien minuten later de behoefte hebt om uw beenspieren te forceren omdat u zijn "groove" niet kan volgen. Wij weten niet exact wat hij voor u in petto heeft, een typische eigenschap van jazzmuziek, maar we weten dat het goed zal zijn al was het maar door de keuze van zijn muzikanten. Als u behoefte heeft om u eens te laten meevoeren door prachtige improvisaties bent u aan het juiste adres.

DONDERDAG 15 februari 2001-Kultuurkaffee, 22u, inkom gratis

ALGO MÁS (NL-ESP)

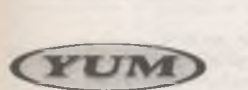
Samantha Schievers: zang
Kasper Devos: gitaar
Pascal Leque: percussie
Ben Aissa: bas
Patrick Ouchène: gitaar

DJ: Michel

Een Spaanse met de uitstraling van Brigitte Bardot neemt u mee op reis doorheen de geschiedenis van de Spaanse muziek. ALGO MÁS biedt u een inleiding in Judeo-musiek, Rai, Tex-Mex, en niet te vergeten de eigen Spaanse Flamenco. Ze brengt op voortreffelijke wijze een combinatie van al deze muziekstijlen en vormt ze om tot een uiterst passionerende mengeling van moderne en oude Spaanse muziek. Ze keert terug tot de Joodse muziek uit de Middeleeuwen, de muziek van de Moren, de muziek van de kolonisatieperiode en de volksmuziek. Haar muziek werd gekruid met muzikanten van Marokkaans-Franse en Nederlandse afkomst, die elk hun invloeden toevoegen. Het geheel laat zich raden: een bruisende en swingende mengvorm van Noord en Zuid, van jonge en oude muziek. Zonneshijn in deze winterse periode!

DONDERDAG 22 februari 2001-Kultuurkaffee, 22u, inkom gratis

YUM (B)

Lennard Busé: zang en gitaar
Reinert Dhaene: ritmes
Geert Dhaene:
allerhande elektronica
Matthias Van der Hallen: gitaar
DJ: muziek en experiment

YUM: nieuwe bio-yoghurt die er de kilo's doet afvliegen? Een met uitsterven bedreigde telg van de familie der boomkijkers die zich nog uitsluitend diep in de Indonesische jungle laat opmerken? Het eerste woordje van de jongste spruit van Wendy Van Wanten? Driewerf helaas! YUM bestaat uit de Nederlandse-Canadese zanger Lennard Busé en Antwerpenaar Reinert Dhaene (Ashbury Faith), aangevuld met allerhande elektronica van diens broer Geert. Op het podium doet YUM het met zang, drums, keyboard & sampling en gitaar. By the way, laat uw verbeelding over de afgekorte groepsnaam alvast de vrije loop. YUM sleutelt momenteel in de Ace Studio in Aartselaar aan de volwaardige debuut-cd. Gary Langan (ABC, Yes, Franky goes to Hollywood, Queen, Mick Jagger,...) waakt over de mix. YUM: vergeet de bio-yoghurt, de boomkijker en Wendy Van Wanten... en herinner je de naam!

VARIA

IN DE WEEK VAN 05 TOT 09 MAART 2001

BRUSSELWEEK

Na het succes van vorig jaar, organiseert Artis Cultuurkring en Dienst Cultuur ook dit jaar weer een Brusselweek. In de week van 5 tot 9 maart 2001 zullen een aantal activiteiten plaatsvinden rond onze studentestad Brussel.

Je leert Brussel kennen als een bruisende cultuurstad, als stad van zonden en zaligheden, als een doos vol geheimen.

Een greep uit het aanbod:

- Filmavond met Brusselse film (maandag 5 maart, KK)
- Stadswandeling in Quartier Latin (dinsdag 6 maart)
- Brusselavond: café-avond vol literaire uitpattingen, discussies, theater en muziek (woensdag 7 maart, KK)
- Tentoonstelling met de resultaten van de fotowedstrijd 'In de lelijkheid van Brussel zit veel schoonheid'.

En verder: middagconcerten door studenten van het Muziekconservatorium Brussel, een originele culturele uitstap.

De Brusselweek wordt georganiseerd met medewerking van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap.

VRIJ PODIUM

ONBEKEND = ONBEMIND

MAANDAG 05 februari 2001-Kultuurkaffee, 21u, inkom gratis

met Question Marks, Eclectica, Friends

MAANDAG 19 februari 2001-Kultuurkaffee, 21u, inkom gratis

met Tim Favourite's band, Rolling Stone, The Baele Jumpers

Een gezegde dat in het Kultuurkaffee niet van toepassing is. Naar goede traditie organiseren we tweewekelijks op maandagavond een vrij podium. Concerten, toneel, poëzie, acrobatie, ... alles is mogelijk. Maandagavond in het Kultuurkaffee: de bakermat van nationaal- en VUB talent! Heb je verborgen talenten die je aan een enthousiast publiek wenst te tonen?

Aarzel niet en neem zo snel mogelijk contact op met Dienst Cultuur. Bereid je alvast voor op het venijnige beest 'plankenkoorts' ...

Helaas, het vrij podium kent zo'n succes dat de eerste twee maandagavonden reeds volgeboekt zijn. Er rest ons dus enkel nog de namen te noemen.

Inschrijven en info: dienst Cultuur.

THEATER

WOENSdag 07 februari 2001-Aula Q, 20.30u,
inkom 250 BEF (6,19 EUR)/300 BEF (7,43 EUR)

BEAUTIFUL RED DRESS

Spel: Abke Haring, Kristien Van Pellem, Daisy Ip,
Kristien De Proost, Birgit Kersbergen, Ann Verhelst

Na een succesverhaal met WACKO gaan Manou Kersting en Birgit Kerbergen hun geluk beproeven bij de factorie. De stukken blijven echter voor een groot deel op improvisatie berust. Het verhaal omschrijven ze als "supervrouwelijke girls'hit".

Zes actrices proberen aan de top van de glamour-wereld te komen, maar hebben reeds verscheidene mislukte audities achter de rug.

Het vrouwenpel kan beginnen als ze elkaar terug tegenkomen op een audities. Achterklap, via-via gesprekken, roddels en jalousie nemen de bovenhand. De vrouwen gedragen zich als vrouwen, grieten, meisjes, sletten, tuiten en trezen. Geheime deals worden gesloten, complotten gesmeed en vrede gesloten.

I've got a beautiful red dress, and you'd look really good standing beside it.

Kortom: dans, muziek, geroddel en heerlijke achterklap zullen u een aangename avond bezorgen.

FILMS OP MAANDAG

MAANDAG 29 januari 2001-Kultuurkaffee, 21u, inkom gratis

TOP HAT Mark Sandrich, 1935

Een prachtige musical met in de hoofdrol Fred Astaire. De film heeft slechts één thema: Astaire wordt voor iemand anders aanzien. In de film zien we Astaire en Ginger Rogers in hun beste periode. De songs zijn geschreven door Irving Berlin. Ook de moeite waard zijn de schitterende decors in Art Deco-stijl, ontworpen door Van Nest Polglase. De film biedt een prachtig beeld van de avant-garde van 1935. De moeite waard dus.

MAANDAG 12 februari 2001-Kultuurkaffee, 21u, inkom gratis

DIE DREIGROSCHENOPER

Georg W. Pabst, 1931

Een prachtige musical met in de hoofdrol Fred Astaire. De film heeft slechts één thema: Astaire wordt voor iemand anders aanzien. In de film zien we Astaire en Ginger Rogers in hun beste periode. De songs zijn geschreven door Irving Berlin. Ook de moeite waard zijn de schitterende decors in Art Deco-stijl, ontworpen door Van Nest Polglase. De film biedt een prachtig beeld van de avant-garde van 1935. De moeite waard dus.

EXPO

17.01 -> 07.02.2001 (werkdag ts. 11.30u & 17u) - GalerY

DE BEGINNING

Vernissage:
woensdag 17 januari 2001
om 18.30u in de GalerY

Het atelier van Wout Olaerts bevindt zich in het 15de eeuwse Celtebroedersklooster te Mechelen. De bouw- en sociaal historische gegevens van dit pand bepalen zijn zoektocht naar een serieus omgaan met tijd, ruimte en vergankelijkheid. Deze tentoonstelling interpreteert een dichtelijk denken rond Woon/Vormen. Dit denkproces tracht een afstand te bewaren met de term 'architectuur'.

Aangezien zij er indirect wel mee te maken heeft tracht zij vraagstellingen te formuleren die ontstaan uit een architectonisch gegeven, maar tegelijkertijd stelt zij vragen naar het wezenlijk zijn, naar het 'openen van ruimtes'.

14.02 -> 16.03.2001 (werkdag ts. 11.30u & 17u) - GalerY

U HOEFT NIET TE ANTWOORDEN

Vernissage:
woensdag 14 januari 2001
om 18.30u in de GalerY

U mag er naar kijken, en met uw vragen of antwoorden terug naar huis gaan. Dank u. U hoeft niet te antwoorden. Henk Somers.

LEZING

WOENSdag 14 februari 2001-GalerY, v.a. 14u

VOOR WIE GEÏNTERESSEERD IS IN NIEUWE MATERIALEN! NIEUWE TOEPASSINGEN VOOR BEELDDE KUNST.

Spreekers: Prof. Dr. Jan Wastiels, Prof. Dr. Marijke Molleart, Roland Lefevre.

Inorganic Phosphate Cement

(IPC) is een materiaal, ontwikkeld door de vakgroep Mechanica van Materialen en Constructies van de VUB. Het is een anorganisch hars, dat uithardt bij omgevingstemperatuur en dat met glasvezel versterkt kan worden. Het kan beschouwd worden als een keramiek die niet hoeft gehakten te worden. Dit biedt grote voordelen: de broosheid en de beperkte treksterkte, eigen aan keramieken, kan verbeterd worden door het toevoegen van sterke en goedkope glasvezels. Licht en toch stevig, hard, temperatuurbestendig en gemakkelijk in een vorm te brengen. De aanmaak vraagt weinig energie, er worden geen solventen gebruikt, er komen geen gassen vrij bij brand en er kan gerecycled worden door vermalen.

Structureel textiel als kunstobject

Soepele en vervormbare materialen bieden ontelbare mogelijkheden. Textielen zijn zulke materialen. Zij bestaan onder vele vormen, kunnen gekleurd worden of bedrukt, gedraaid of gespannen. In dit laatste geval kan aan bepaalde textielproducten bijkomende eigenschappen worden gegeven. Het aanbrengen van kromming in het oppervlak zelf, door het op te spannen tot een zadelvorm of het op te blazen tot een kussen geeft de creatie nog meer structurele stabiliteit alsook een expressieve vorm, zodat uitgaande van deze soepele, makkelijk te manipuleren materialen grote, stabiele oppervlakten met zeer attractieve vormen verwezenlijkt kunnen worden. Toevoeging van licht, doch sterke kunststoffen, zware staalkabels of zelfs kettingwerk geeft een bijkomende waarde aan mogelijkheden tot creatie. Dat een kennismaking met de verschillende textielmaterialen dewelke voor structurele en architectonische toepassingen geschikt zijn, van hun aanwendings- en verwerkingstechnieken alsook van de bijhorende technologie voor opspannen ect. nieuwe dimensies kan geven aan het creatieve ontwerp en is dan ook het uitgangspunt van deze lezing.

